

Täysistunto

Tiistai 17.12.2024 klo 10.00—21.21

10.4. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Siirrymme pääluokkaan 32.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 17 asti. — Keskustelu. Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.00 **Aki Lindén sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinojaoston puheenjohtajana esittelen tämän pääluokan 32. Aloitan ihan tarkoituksellisesti ehkä hie-
man epätavanomaisesti. Siteeraan viime vuosisadan erästä merkittävintä liikkeenjohdon
ajattelijaa Peter F. Druckeria. Sitaatti alkaa: ”Koska kaiken liiketoiminnan tarkoitus on
luoda asiakas, on liikeyrityksellä kaksi ja vain kaksi perustehtävää: innovointi ja markki-
nointi. Ne tuottavat tuloksia, kaikki muu on kuluja.” No, tämä on toki melkoinen yksinker-
taistus mutta oivaltava, niin kuin Druckerin ajatukset muutoinkin. Tavara tai palvelu tyy-
dyttää tarpeen, joko vanhan tai uuden, ja vain innovointi synnyttää ratkaisun. No, sekään ei
riitä, niin kuin tuossa todettiin — tarvitaan myös sitten sen innovoinnin markkinointia. Ei
Suomikaan nouse pelkällä halvalla sähköllä eikä halvalla työvoimalla, vaan me tarvitsem-
me innovointia ja tuottavuutta.

Sitten siirryn tähän perinteisempään tyyliin käydä tätä pääluokkaa läpi. Tämä pääluok-
ka 32, eli TEMin hallinnonala, on hyvin mielenkiintoinen. Kokonaisuushan on 3,7 miljar-
dia euroa. Viisi vuotta sitten se oli 2,8 miljardia ja viime vuonna 4,2 miljardia, eli siinä on
vähennystä. Vähennys johtuu pääasiassa melko voimakkaista hallinnollisista muutoksista
tällä toimialalla. Mutta kaiken kaikkiaan tämän pääluokan sisällä on lyhyenäkin aikana hy-
vin suuria vaihteluja. Esimerkiksi täydentävä talousarvio toi satojen miljoonien muutoksia
alkuperäiseen talousarvioon. Tärkein niistä varmasti oli 400 miljoonan euron valtuuden li-
sääminen, ja sen kohdan haluan siteerata aivan tarkkasanaisesti: ”400 miljoonaa aloitusval-
tuutta lisää teollisuustuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuuden edistä-
miseen sekä ilmastointineutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen liittyvien investoin-
tien tukemiseen.” Siinä oli vähähiilistäminen, ilmastoneutraali energiatehokkuus — asioi-
ta, joista usein olen tässä salissa kuullut aika kiistanalaistakin keskustelua. Kaiken kaik-
kiaanhan tämä TEMin hallintoala on monialainen konserni. Siellä on seitsemän tärkeää
keskusvirastoa, jotka ovat, niin kuin valtionhallinnon muutkin elimet, voimakkaan tuotta-
vuuspaineen alaisena. Jossain määrin varmasti näkyy — vaikka on jo 16 vuotta siitä, kun
kaksi ministeriötä, kauppa- ja teollisuusministeriö ja työvoimaministeriö, yhdistyivät —
tiettyä sellaista, että se on kuitenkin kahden ministerin johtama kokonaisuus. Sitten siellä
on vielä itse asiassa hyvin tärkeällä sijalla sisäministeriön alaan kuuluvia kotoutusmäärä-
rahoja.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Suurimmat määrärahat ovat tki-määräraha 538 miljoonaa euroa, energiatuki 444 miljoonaa euroa, sähköistämistuki 150 miljoonaa euroa, uusiutuvan energian tuotantotuki 234 miljoonaa euroa, EU-rahoitusvarat 619 miljoonaa euroa, pääomasijoitus Tesi Oy:lle 100 miljoonaa euroa, valtion korvaus kotoutumisen edistämisestä 382 miljoonaa euroa sekä VTT:lle tulevat kaksi eri avustusta yhteensä 172 miljoonaa euroa.

Uskon, että tässä käytävässä keskustelussa korostuu varmasti tämän hetken työllisyystilanne — tuoreimmat luvut 284 000 työnhakijaa, tarjolla 24 000 työpaikkaa — mutta itse otin tässä nyt esille kuitenkin tämän elinkeinopolitiikan ja innovaatioasian ihan tuossa aloituksessa.

Me tässä mietinnössä aika monessa kohdassa esitämme kriittisiä havaintoja siitä, miten tätä innovaatiota, innovointia Suomessa, pitäisi edistää. Kuuntelimme paljon yrityksiä, paljon asiantuntijoita — en ota montaakaan sitaattia, ehkä en ajanpuutteen vuoksi yhtäkään sitaattia — mutta useassa kohdassa me totesimme, että on loistavaa, että me saamme lisää rahoitusta tki-toimintaan, mutta se pitää käyttää vaikuttavasti. Tämä meidän innovointijärjestelmämme on sekava. Tämä ei ole tehokas. Tämä ei välttämättä löydä niitä pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joista voisi tulla suuryrityksiä. Tässä esimerkiksi Business Finlandin ulkomaantoimintojen siirto ulkoministeriön alaisuuteen saattaa aiheuttaa kitkaa, joka on huolestuttavaa. Tässä on monta sellaista asiaa, että, hyvät kollegat, meidän täytyy yhdessä saada nyt enemmän irti tästä lisäystä innovaatorahoituksesta. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.06 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa herra puhemies! Kiitän eduskunnan valiokuntia ja valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostoa vuoden 25 talousarvion laadukkaasta käsittelystä.

Pitkittynyt matalasuhdanne rasittaa julkista taloutta jo toista vuotta peräkkäin. Sen lisäksi Venäjän hyökkäyssodan sekä muiden geopoliittisten jännitteiden aiheuttamat hinta- ja kustannuspainevaikutukset näkyvät julkisessa taloudessa ja työllisyydessä. Näistä alakuoloisista näkymistä arvioidaan kuitenkin toivuttavan tulevana vuonna. Kasvuprosentista on erilaisia arvioita, mutta kuitenkin prosentin ja kahden väliin toivottavasti ainakin päästään. Kotitalouksien kulutuksen odotetaan lisääntyvän, kun inflaatio on laaja-alaisesti hidastunut, korot laskeneet ja tulot kasvavat kohtuullisesti. Investoinnit lisääntyvät, kun rakentaminen toipuu. Energiasiirtymään liittyviä hankkeita on meneillään ja käynnistymässä runsaasti.

Kaikki tässä salissa varmaan jakavat valtiovarainvaliokunnan huolen pitkittyneestä heikosta suhdannetilanteesta ja talouskasvun viivästyemisestä. Yleiseen talouskehitykseen liittyy edelleen paljon riskejä, EU:n suurimpien maiden Saksan ja Ranskan lisäksi Euroopan ja koko maailman talouden kehittyminen mukaan lukien mahdolliset tullit sekä globaali turvallisuustilanne Lähi-idän räjähdysherkkää tilannetta unohtamatta. Myös kuluttajien ostokäyttäytymistä on vaikea ennustaa, vaikka ostovoima kasvaakin. On hienoa, että epävarmuuden keskellä valiokunta pitää hallituksen kasvutoimia ja julkisen talouden tasapainottamista aiempaa tärkeämpinä. Tulo- ja menorakenteen kriittinen tarkastelu on välttämätöntä, jotta voidaan vastata muun muassa väestön ikääntymisen tuomiin menopaineisiin.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja runsaat 3,7 miljardia euroa, mikä on noin 536 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Vähennys johtuu pitkälti työvoimapalvelujen tuottamiseen kohdentuvien määräraho-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

jen siirtymisestä tulevan vuoden alusta valtiovarainministeriön pääluokkaan kuntien valtionosuusmomentille peruspalvelujen järjestämiseen, kun julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirtyy vuodenvaihteessa kunnille. Kokonaisuudessaan kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen siirretään 87 miljoonaa euroa työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilta. Luku sisältää työvoimapalvelu- ja kotouttamisuudistuksen sekä niihin liittyvät työttömyysetuuksien rahoitusvastuun muutokset. Yhdyn täysin valiokunnan painotukseen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan tavoin työvoimapalvelun järjestämisvastuun siirtymävaiheen toteuttamisesta siten, että se vaikuttaa mahdollisimman vähän työvoimapalveluiden asiakkaiden saamaan palveluun.

Hallitus on tuonut eduskunnalle useita reformeja, joilla työmarkkinarakenteita uudistetaan historiallisella tavalla. Työrauhalainsäädäntö astui voimaan jo keväällä. Työttömyysturvauudistus tuli voimaan kaiken kaikkiaan syyskuussa. Viime viikolla eduskunta hyväksyi paikallisen sopimisen lainsäädännön, joka tuo sopimisen yhdenvertaisesti kaikkien työpaikkojen hyödynnettäväksi. Suomen kilpailukykyä vahvistetaan myös vientivetoisella palkkamallilla, joka tänään tässä salissa hyväksyttiin. Lisäksi työllistämisen esteitä puretaan muun muassa yhteistoimintalain uudistuksella, joka on myös jo eduskuntaan lähetetty.

Maailmantalouden tilaan vaikutusmahdollisuutemme ovat pienet. Siksi hallituksen kannattaa vaikuttaa siihen, mihin se voi, eli yrittämisen ja työllistämisen edistämiseen kotimaassa. Tärkeintä on laittaa oma pesä kuntoon.

Vuoden 2025 talousarviota käsiteltäessä työllisyystilanne on haastava. Taantuma on vähentänyt työllisten määrää, ja työttömien määrä on kasvanut. Samaan aikaan työvoimahallinnolle ilmoitettujen avointen työpaikkojen määrä on laskenut. Työehtosopimusneuvottelut ovat käynnissä työmarkkinaosapuolten välillä. Isänmaan kannalta olisi toivottavaa, että osapuolet löytävät ratkaisun joutuisasti eikä työtaisteluita tarvitsisi nähdä enää lisää. Työllisyysasteen trendiluku oli lokakuussa 76,3 prosenttia, työttömyysaste 8,7 prosenttia. Valiokunnan mietinnössä viitataan valtiovarainministeriön ja valtiontalouden tarkastusviraston arvioihin, joiden mukaan kuluvan vuoden aikana voimaan tulevat toimet vahvistavat keskipitkällä aikavälillä rakenteellista työllisyyttä noin 73 000—74 000 työllisellä. Tämä on kasvun kannalta merkittävä kokonaisuus, vaikka lähinnä työn tarjontaa lisäävien toimien vaikutukset työllisyyteen nähdään täysimääräisesti vasta myöhemmin, kun suhdanetilanne paranee, eli vaalikauden lopulla.

Esittelen tässä lyhyesti samalla myös vastuullani olevan sosiaali- ja terveysministeriön osuuden. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan esitetään työttömyysturvaan 1,88 miljardia euroa, mikä on 340 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys aiheutuu jo aiemmin mainitsemieni hallitusohjelman mukaisten uudistusten vaikutuksista sekä tähän budjettiin sisältyvistä uudistuksista koskien aktiivijajan korotusosia ja työmarkkinatuen tarveharkintaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.11 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa herra puhemies! Kiitän myös omalta osaltani eduskunnan valiokuntia ja valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostoa vuoden 2025 talousarvion laadukkaasta valmistelusta ja käsittelystä kuluneen syksyn aikana.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Valtiovarainvaliokunta on talousarviomietinnössään lisännyt kestäväää kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille valtionavustuksina kohdennettavaksi 230 000 euroa. Kiitän näistä lisäyksistä oman vastuualueeni osalta.

Tulevan vuoden talousarvio on laadittu geopolitiittisesti epävarmoissa olosuhteissa, joilla on vaikutuksensa myös Suomen talouteen. Tilannetta ei myöskään helpota EU:n isoimpien maiden, Saksan ja Ranskan, vaikea sisäpoliittinen tilanne.

Joitakin myönteisiä merkkejä kotimaisen teollisuuden vientimahdollisuuksista on kuitenkin myös ilmennyt. Suomalaiset yritykset ovat kääntyneet muun muassa Pohjois-Amerikan ja Kauko-Aasian markkinoille kasvua vauhdittaakseen. Erityisesti Yhdysvaltain asema avainkumppanina esimerkiksi meriteollisuuden, kriittisten teknologioiden ja puolustusteollisuuden osalta tarjoaa suomalaisille yrityksille useita liiketoimintamahdollisuuksia. Läheisiin kumppanuusmaihiin lukeutuvat myös Kanada, Australia, Etelä-Korea ja Japani, mikä avaa suomalaisille yrityksille mahdollisuuksia myös näille markkinoille.

Edullinen ja vakaa päästötön sähköntuotanto ja viileä ilmasto houkuttavat Suomeen investointeja. Viime aikoina on uutisoitu Googlen datakeskussuunnitelmista Kajaanin ja Muhoksen alueelle sekä laajennusinvestoinnista Haminaan. Toinen rohkaiseva esimerkki on Kokkolaan suunnitteilla oleva vähähiilisen alumiinin tehdasinvestointi.

Myönteistä on myös Tilastokeskuksen tuore tieto, jonka mukaan teollisuuden uusien tilausten arvo oli lokakuussa 13 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin samaan aikaan. Uusien tilausten arvo kasvoi kaikilla tarkastelluilla teollisuuden päätoimialoilla. Erityisesti kasvua oli meriteollisuudessa ja kemianteollisuudessa.

Kotimaan taloudessa julkisen talouden alijäämä sekä rakenteellinen kestävyysvaje tosin vaikuttavat vielä pitkälle tulevaisuuteen. Näihin haasteisiin vastataan tulevan vuoden talousarviossa panostamalla infrahankkeisiin usean miljardin edestä sekä investoimalla tki-toimintaan. Investointeja suunnataan myös kasvun aikaansaamiseen pidemmällä aikavälillä muun muassa osaamiseen, kehittämiseen ja puhtaan energian siirtymän edistämiseen.

Suomen talouden arvioidaan useiden ennusteiden mukaan kääntyvän loivaan kasvuun vuonna 2025. Ennustetahosta riippuen vaihteluväli on 1—2 prosentin luokkaa bruttokansantuotteesta. Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn totesi talousvaliokunnan julkisessa kuulemisessa marraskuun lopulla inflaation hidastuneen nopeasti lähelle tavoitettamme. Silti meillä ei ole syytä, aihetta isompaan tyytyväisyyteen, sillä talouskasvu on vaimeaa Euroopassa ja Suomen talous on ollut taantumassa.

Juuri valmistuneella teollisuuspoliittisella strategialla pyrimme osaltamme antamaan vastauksia niihin kilpailuhaasteisiin, joita Suomi nyt kohtaa. Suomen investointiympäristön kilpailukykyä on vahvistettava ennakoitavalla sääntelyllä ja riittävillä kannustimilla.

Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja runsaat 3,6 miljardia euroa. Tulevalle talousarviovuodelle esitetään tutkimus- ja kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen yhteensä noin 520 miljoonaa euroa. Teknologian kehittämiskeskus VTT Oy:n yleis- ja erityisavustuksen määrärahoja korotetaan runsaat 38 miljoonaa euroa, kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna yhteensä noin 170 miljoonaa euroon. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan lainoihin esitetään noin 146 miljoonaa euroa. Laivanrakennuksen innovaatiotukeen esitetään 15 miljoonaa euroa, mikä on runsaat 10 miljoonaa euroa vähemmän kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna. Suomen Teollisuussijoitus Oy:n pääomasijoitukseen kohdennetaan 100 miljoonaa euroa, ja näillä hallituksen toimenpiteillä luodaan pohjaa sille, että Suomi on houkutteleva investointiympäristö sekä suomalaisille että ulkomaisille yrityksille.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Talousarvion täydentävässä esityksessä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemisen valtuutta ehdotettiin lisättäväksi 400 miljoonaa euroa talousarvioesitykseen noin 540 miljoonaan euroon nähden. Lisäyksellä halutaan vauhdittaa teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisen ja energiatehokkuuden edistämistä sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen liittyviä investointeja.

Täydentävässä talousarvioehdotuksessa ehdotettiin pääluokkaan uusi määrärahamomentti, Suomen elpymis- ja palautumisvälineen mukainen investointituki vähähiilisen vedyn ja hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen edistämiseen. Momentille ehdotetaan 52 miljoonaa euroa määrärahaa, jolla rahoitettavat hankkeet ovat EU:n elpymisvälineen kautta rahoitettavia investointeja.

Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenoihin ehdotetaan runsaan 21 miljoonan euron vähennystä aiheutuen ulkomaantoimintojen budjettirahoituksen siirrostä ulkoministeriön pääluokkaan.

Arvoisa puhemies! Tässä oman vastualueeni keskeisimmät huomiot viiteen minuuttiin tiivistettynä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

15.17 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Kiitän ministereitä ja erityisesti ministeri Satosta väsymättömästä työstä työmarkkinoiden historiallisessa uudistamisessa. Tämä on ollut Suomen etu. Terveen kilpailun edistäminen on sellainen politiikan sektori, joka näkyy valitettavan vähän suomalaisessa julkisessa keskustelussa. Markkinatalouteenhan elimellisesti kuuluu toimiva kilpailu, ja se tuo merkittäviä hyötyjä talouteen, tehokkuutta ja laatua, ja jos kilpailu toimii oikein, niin ne hyödyt valuvat myös aina kuluttajille.

Suomessa — pieni talous — erityinen haaste on markkinoiden keskittyminen. Keskittymistä on tapahtunut viime vuosina erityisesti terveyspalveluissa. KKV on todennut tämän nostaneen hintoja. Yhdeksi lääkkeeksi on esitetty niin sanottua otto-oikeutta KKV:lle. En kannata tätä lakialoitetta, koska yrityskaupoista on myös merkittäviä hyötyjä toiminnan tehokkuuteen. Mitä muita vaihtoehtoja, ministeri Satonen, näette, joilla voitaisiin puuttua tähän markkinoiden keskittymiseen, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi määräävän markkina-aseman tehokkaampi valvonta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.18 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on todellakin nytten ottanut muutoksen siitä politiikasta, mitä on niin työllisyyspolitiikassa kuin teollisuuspolitiikassakin harjoitettu keskustan valtakaudella tässä maassa. Esimerkiksi teollisuuspolitiikan osalta tämmöiset kepun ideologiset ilmastorahastohankkeet on nyt kuopattu. Rahasto on alasajettu, ja tilalle on tullut teollisuussijoitusta, jolla vahvistetaan sinivalkoista sijoittamista ja suomalaista teollisuutta. Se on hyvä asia.

Toisaalta myöskin työperäisen maahanmuuton puolella — sen sijaan, että me otettaisiin maahan ihmisiä, jotka päivästä yksi alkaen työperäisinä maahanmuuttajina joutuvat nojautumaan sosiaaliturvaan — on lähdetty liikkeelle siitä, että kun maahan tullaan, niin tullaan sellaisella palkalla, millä tulee toimeen tässä maassa, ja toisaalta jos työt loppuvat, niin sen

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

jälkeen sitten on aikaa etsiä kolme kuukautta, ja jos ei löydy, niin sitten lähdetään pois maasta.

Tämmöisiä järkeviä uudistuksia on tehty, ja siitä haluan nöyrästi kiittää molempia ministereitä työ- ja elinkeinoministeriön puolella. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

15.19 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä maalattiin kuvaa siitä, että pikkuhiljaa tässä elpymään päin ollaan menossa, mutta tänään ovat myös tulleet Suomen Pankin ennustukset tulevasta, ja työllisyysasteen oletetaan jäävän jopa vuonna 2027 alemmalle tasolle kuin nyt. Eikö hallituksen täytyisi tästä jo ruveta tekemään päätöksiä ja päätelmiä siitä, että ehkä tämä teidän valitsemanne linja ei nyt ole oikea? Jos yksi prosentti työllisyyden hoidossa on yksi miljardia euroa, niin tällä hetkellä tämä teidän aukkonne vain kasvaa niin budjetissa kuin myös tietenkin ihmisten työhön pääsemisessä. Ohjelmalta on siis pudonnut pohja, ja uskottavuuskin näyttää katoavan. Suomi on tällä hetkellä vapaassa pudotuksessa, ja te yritätte kompensoida sen työttömien pienipalkkaisten palkoista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.20 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä edellä kuultiin, Suomen Pankki on julkaissut uudet talousennusteet, ja ne näyttävät olevan valitettavasti vaatimattomampia lukuja kuin mitä aikaisemmin syksyllä kuultiin. Saamme tämän viikon loppupuolella myös valtiovarainministeriön kansantalousosaston uudet ennusteet, ja toivotaan tietenkin, että ennusteet ovat hyviä, mutta toivotaan ennen kaikkea sitä, että meidän talouskehitys olisi hyvä, että saataisiin tähän maahan kasvua aikaiseksi.

Nostan tässä yhden kasvun, voi sanoa, moottorin, joka voisi olla vielä voimakkaampi, jos haluttaisiin. Se on matkailu. Meidän matkailutase on 1,6 miljardia euroa miinuksella, eli suomalaiset vievät tämän verran enemmän rahaa ulkomaille kuin mitä ulkomaalaiset turistikin tuovat Suomeen. Tässä keskusta on esittänyt, että laatisimme kokonaisvaltaisen matkailun kasvuohjelman, jossa lähtisimme kiihdyttämään Suomeen kasvua ja miettisimme, mitä kaikkia toimenpiteitä me voisimme yhdessä tehdä. Ne eivät muuten aina maksakaan mitään, ettei välttämättä ole kysymys siitä, että pitäisi rahaa panna paljon, mutta meidän pitäisi muuttaa asenne sellaiseksi, että Suomesta rakennettaisiin matkailun menestysmaa. Mitä mieltä te olette, ministeri Rydman, tästä? [Puhemies koputtaa] Eikö tämä ehdotus ole kannatettava?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.22 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos puhemies! Meillä on aina välillä ollut tapana sanoa, että Euroopan unionin pitäisi olla iso isoissa ja pieni pienissä asioissa. Olen nyt miettinyt, että sama neuvo voisi kyllä päteä myös valtion talouspolitiikkaan. Tässä on hallitus hakenut säästöjä sieltä ja täältä, yksittäisiltä järjestöiltä 100 000 euroa jostain ja toisesta toiset 100 000 euroa, mutta talouden kannalta ne ratkaisevat kysymykset ovat aika toisaalla.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Lueskelin Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen, Etlan, muistiota, jossa oli tarkasteltu sitä, mikä on nettomaahanmuuton merkitys meidän kansantalouden tulevaisuuden kannalta. Siinä se perusviesti oli se, että jos päästään tasoon 44 000 henkilöä vuodessa, niin se voi leikata kestävyysvajetta kaksi prosenttiyksikköä, ja pitkällä aikavälillä myös velkasuhde näyttää aivan toisenlaiselta, jos tässä onnistutaan.

Ministeri Satonen, me eilen jo aloitimme tätä keskustelua, ja te sanoitte, että tänne on kyllä tulijoita, ongelma ei ole siinä, vaan tarvitaan avoimia työpaikkoja. Mutta eikö kuitenkin ole niin, että meillä monella alalla edelleen kärsitään osaajapulasta? Eikö kuitenkin ole niin, että tänne muuttavat ihmiset myös luovat niitä työpaikkoja esimerkiksi perustamalla yrityksiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

15.23 Jessi Jokelainen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina kun tässä salissa käydään keskustelua vientivetoisesta palkkamallista, niin ministerit ja hallituksen edustajat hanakasti käyttävät tällaisia puolustuspuheenvuoroja oppositiolle ja huolestuneille kansalaisille, että ei tästä tarvitse olla huolissaan, että eihän tämän myötä mikään muutu, että kyllä jatkossakin pystyy alakohtaisesti palkankorotuksesta sopimaan, että mitään palkkakuoppia ei sitten ole olemassakaan. Haluaisin kysyä vielä ministeri Satoselta, jos pystyisitte oikein sillä lailla rautalangasta väentämään, että kaikki äänestäjät ja kansalaiset ja naisvaltaisten alojen duunaritkin sen ymmärtäisivät: miksi tällainen vientimalli sitten halutaan sorvata, jos mikään sen myötä ei kerran muutu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.24 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, herr talman! Jag vill börja med att tacka både minister Satonen och minister Rydman. Det vilar ett tungt ansvar på era axlar. Trots alla inbesparingar är det via tillväxt Finland ska fås på fötter. Arbetslivsreformer som vi har gjort har varit nödvändiga, viktiga, och de för oss i rätt riktning, men det krävs ytterligare tillväxt för vi ska få allt att fungera och få våra finanser i balans.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee jatkuvasti kehittyvät työmarkkinat pysyäksään mukana globaalissa kilpailussa ja vastatakseen väestön ikääntymisestä johtuviin haasteisiin. Kysynkin ministeri Satoselta: Vaikka olemme saavuttaneet paljon, työmarkkinoiden uudistaminen on jatkuva prosessi, jossa jokainen askel vie meitä kohti vahvempaa ja kestävämpää taloutta. Mikä voisi olla seuraava tärkeä asia tämän tavoitteen saavuttamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.25 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jaostossa kun käsitelimme tätä työvoimapalvelujen jo aiemmin päätettyä siirtoa, kuulumme monien kuntien edustajia ja myös Kuntaliittoa ja tietysti ministeriötä. Halusimme löytää totuuden siitä sadasta miljoonasta eurosta, koska Kuntaliitto totesi, että kunnille siirtyy sata miljoonaa liian vähän rahoitusta, ja se oli yhtäpitävä kuntien omien arvioiden kanssa. Esimerkiksi Lappeenranta totesi, että heidän vajauksensa on kolme miljoonaa, ja Turku totesi, että kymmenen miljoonaa, ja nämä suhtautuvat siihen sadan miljoonan kokonaisuuteen samal-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

la tavalla. Siksi kiinnitimme erityistä huomiota nyt tuossa mietinnössä, että kirjoitimme tämän asian ulos niin tarkasti kuin suinkin eri lähteistä pystyimme. Siinä on tietysti monia eri tulkintoja ja siinä muuttuu tiettyjä muitakin asioita kuin vain puhdas siirto, mutta kyllä ainakin nyt 35 miljoonaa euroa näyttäisi olevan sellainen rahoitus, joka ei siirry ja joka kuitenkin olisi perusteltua, että siellä kunnissa tarvittaisiin. Mitä mieltä tästä esimerkiksi te, ministeri Satonen, olette?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

15.26 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministereille! Täällä salissa on tänä syksynä ja loppuvuoden aikana kuultu aika paljonkin kritiikkiä siitä, että hallitus ei tekisi riittävästi toimia talouskasvun edistämiseksi tai yrittämisen edistämiseksi, [Miapetra Kumpula-Natri: Oikein!] mutta täytyy sanoa, että kun katsoo hallitusohjelmaa, niin se on kyllä erittäin yrittäjämyönteinen ja erittäin kasvuhaluinen. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Me ollaan tehty paljon toimia, muun muassa työmarkkinauudistuksia, meillä on norminpurku käynnissä, tehdään valtavasti tki-pänostuksia, ja sen lisäksi Orpon aloitteesta on perustettu Kasvuriihi-hanke, joka etsii keinoja talouskasvun aikaansaamiseksi vielä enemmän.

Haluaisin kysyä, ministeri Rydman, teiltä: kuinka tämä kasvuyrittäjyyden ohjelma etenee tällä hetkellä? Lausuntokierros on juuri päättynyt, ja siellä tavoitteena on tuplata kasvuhaluisten yritysten määrä. Jos tästä voisitte kertoa lisää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

15.27 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos johonkin voi luottaa, niin siihen, että hallitus alittaa odotukset ja ennusteet kerta toisensa jälkeen, varsinkin, mitä tulee kasvuun ja työllisyyteen. Suomen Pankki tosiaan tänään korjasi kasvunustettaan alaspäin, ja todennäköisesti VM tekee torstaina saman. Valtion alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen siis vain kasvaa. Viennin näkymät ovat heikot erityisesti kolmesta syystä: Saksa-ongelmat ovat rakenteellisia, Trumpin kauppapolitiikka lisää riskejä, ja Kiina ja muu geopolitiikka lisäävät edelleen epävarmuutta koko Euroopassa ja myöskin Suomelle.

Suomen nimellinen hintakilpailukyky on tällä hetkellä eurojäsenyyden parhaimmalla tasolla. Ennusteissa kasvu nojaa todella vahvasti yksityisen kulutuksen ja kotimaisen ostovoiman varaan. Tämä on osittain ristiriidassa kuluttajien heikon luottamuksen ja kasvavan työttömyyden kanssa. Arvoisat ministerit, eikö nyt olisi oikea aika tukea palkansaajien ostovoimaa, yksityistä kulutusta, kasvua ja myöskin julkista taloutta kunnon palkankorotuksilla? Kun olette tällä kaudella tehneet itsestänne työmarkkinaosapuolen, niin haluaisin tietää, tuetteko järjestöjen tavoitetta kymmenen prosentin palkankorotuksesta seuraavan kahden vuoden aikana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.28 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Ihan ensimmäiseksi jaoston puheenjohtajalle kiitokset asian esittelystä ja ministereille hyvistä puheenvuoroista.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Ja nyt, herrat ministerit siellä, teidän ministeriössä, elinkeinoministeriössä, on asetettu työryhmä harmaan talouden torjuntaohjelman päivittämiseksi. Tämähän lähti tämän vuoden keväällä liikenteeseen, kun keskusta esitti omassa vaihtoehdossaan harmaan talouden torjuntaan lisää euroja. Tämä harmaan talouden torjunta ei teidän hallitusohjelmassanne ole, mutta hyvä, että se työryhmä on perustettu. Kysyisin nyt ministereiltä: milläs mallilla se ohjelma tällä hetkellä on, kun me olemme nyt odottaneet sitä ohjelmapaperia? Siinä on ihan konkreettinen kysymys.

Sitten vielä näistä kasvutoimenpiteistä nostaisin esille yhden asian tämän matkailun lisäksi, mitä edustaja Lohi toi esille, puurakentamisen ja erityisesti hirsirakentamisen. Mitä olette ajatelleet tehdä puurakentamisen edistämiseksi tähän yhteiskuntaan? Nimittäin meillä on täällä keskustan vaihtoehto-ohjelmassa teille ihan kasvutoimenpiteenä kasvuo-ohjelma puurakentamiseen. Mielelläni kuulisin, millä mallilla puurakentaminen tässä maassa tällä hetkellä on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

15.29 Mikko Polvinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niistä tuloksista, kun kunnat ja maakuntaliitto ja Suomen hallitus tekevät yhteistyötä ja kansainvälinen edunajaminen ministeriemme johdolla on toimivaa, me saamme kuulla tällaisia uutisia, Helsingin Sanomat 15. päivä joulukuuta: ”Taloutensa kääntänyt Kainuu sai taas hyviä uutisia uudesta supertietokoneesta.” Ja Yle mainitsee 29. päivä marraskuuta, että Google rakentaa datakeskuksen Kajaaniin ja Muhokselle ja brittiläinen XTX Markets rakentaa noin kahden jalkapallokentän kokoisen datakeskuksen Kajaaniin, työt ovat parhaillaan käynnissä. Ja sen lisäksi Suomi on ollut mukana hankkimassa Kajaaniin uutta yhteiseurooppalaista supertietokonetta. Ja tämän kaiken lisäksi vielä matkailu Kainuussa on mahdollista, koska TUI aloittaa lennot Amsterdamista Kajaaniin tammikuussa.

Tällaisia uutisia Kainuuseen ei ole tullut vuosikymmeniin. Ja mistä minä olen tässä iloinen? Koska tämä tapahtuu Itä-Suomessa. Itä-Suomen kehitys on ollut matkan varrella tässä 2000-luvulla hyvin laskupainotteista, ja nyt me näemme, että Itä-Suomeen satsataan. [Puhemies koputtaa] Kansainväliset yritykset uskovat Kainuun menestykseen ja niin mekin täällä hallituksessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

15.31 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnat ovat työllisyys- ja elinkeinopalvelujen siirron jälkeen aiempaa riippuvaisempia kasvusta ja työllisyyden kehityksestä. Kuntien talousnäkymät ovat heikenneet, ja Kuntaliiton mukaan puolessa kunnista verot nousivat. Tämä viiden miljoonan euron satsaus kotiaitien suomen kielen koulutukseen ei paljon kuntia auta, kun samaan aikaan kotoutumiskorvauksia leikattiin 58 miljoonaa. Ja tämä kielikoulutus olisi juuri yksi niistä keinoista, joilla kunnat voisivat onnistua tässä TE-uudistuksessa ja ihmisten työllistämisessä.

Euroopan eniten heikenneet työllisyysluvut vaatisivat meiltä päinvastaisia toimia, nimenomaan keinoja, joilla kunnat voivat TE-uudistuksessa onnistua. Tämä oli uudistus, joka oli yksimielinen, ja ei nyt erilaisin leikkauksin — ammatilliseen koulutukseen, aikuis-koulutukseen, työllisyyspalveluihin — sössitä tätäkin hyvää uudistusta.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, var så god.

15.32 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Värderade ordförande, arvoisa puhemies! Aion kysyä hankintalaista, mikä kuuluu ministeri Satosen pestille. Hankintalain uudistamista valmisteleva työryhmä sai työnsä päätöksen marraskuussa, ja hallituksen esitys menee lausunnolle nyt tammikuussa. Työryhmä tuo esiin hankintalain ehdotuksia, joilla edistetään markkinoiden toimivuutta, vahvistetaan huoltovarmuutta ja parannetaan maanviljelijöiden ja kotimaan elintarviketeollisuuden kilpailukykyä. Edellisen eduskunnan hyväksymän MAKRA-raportin mukaisesti tuottajat ympäri Suomea odottavat nyt, että tuotteita, joiden tuottaminen Suomessa ei olisi laillista, ei voi hankkia myöskään julkisella sektorilla. Ministeri Satonen, aikooko hallitus täyttää MAKRA-työryhmän ja maan elintarviketuottajien odotukset tässä asiassa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.33 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tämä tämän päivän Suomen Pankin ennuste, sen viesti, on kovin synkkä. Kasvu edelleen odottelee tuloaan ja kasvuennuste heikkenee, ja kyllä tämä tietenkin on aika huomionarvoista, että työllisyysasteen ennustetaan olevan vielä vuonna 27 alempi kuin tänä vuonna. Me olemme paljon täällä keskustelleet siitä, että tällä hetkellä ikävästi on niin, että tämä hallitus on surkeiden koko Euroopassa hoitanut työllisyyttä, ja sen seurauksena hallitus on nyt ihan itse omilla toimillaan aiheuttanut miljardin uuden aukon talouteen. Miljardin aukko on taloudessa heikon työllisyyden hoidon vuoksi, ja nyt jos koskaan nimenomaan tarvittaisiin kasvua.

Puhemies! Ministerit! Meillä sosiaalidemokraateilla on kyllä monia hyviä ehdotuksia kasvun aikaansaamiseksi, muun muassa kotimainen kysyntä, kuluttajien ostovoima. Meidän veropolitiikassamme esimerkiksi puoli miljardia keveämmät verot olisi palkansaajalle, eläkkeensaajalle, pienituloisille, keskituloisille, emme rankaisisi eläkkeensaajia ryöstöveroilla ja emme myöskään romuttaisi tätä kotitalousvähennystä, [Puhemies koputtaa] joka tänä päivänä hyvin paljon tukee nimenomaan naisvaltaisia yrittäjiä. Olisiko tästä hyvää evästä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

15.34 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Myöskin iloitsen kyllä Google-investoinneista Pohjois-Pohjanmaalle ja Kainuuseen ja erityisesti sen takia, että ne ovat pitkän työn tulosta — että onneksi keskusta on aina ajanut muun muassa tätä hajautettua energiantuotantoa, joka sitten mahdollistaa tällaiset investoinnit Suomeen. Huippujuttu.

Mutta sitten tästä matkailusta muutama sana: Meidän pitäisi vihdoin tajuta, että matkailu on meidän hyvin tärkeä vientituote ja meidän pitäisi pystyä siihen panostamaan entistä enemmän. No, nyt te kuitenkin ensinnä nostitte tämän matkailun alvi-kannan ja sen jälkeen leikkaatte sieltä Business Finlandilta, mutta yhä useampi ihminen haluaisi kuitenkin matkailla näihin viileisiin maihin, ja siinä kilpailussa me ollaan sitten yhdessä esimerkiksi Ruotsin ja Norjan kanssa. Business Finlandin leikkauksethan tulevat kosahtamaan suoraan

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

nimenomaan niihin maakuntiin ja niille alueille, joilla se matkailu on nyt nouseva, eli esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalle ja Kainuuseen, joihin on ylivuotoa Lapin matkailusta.

Nyt minun mielestäni olennainen kysymys on se, mitä te, hyvä hallitus, teette, jotta me saataisiin tästä matkailusta kaikki se potentiaali irti, jotta me saataisiin ne tulot tänne Suomeen, jotta me saataisiin matkailuyritykset kannattamaan? Mitä te teette, jos te leikkaatte rahat matkailumarkkinoinnista maailmalta? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

15.35 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tämän ensimmäisen puolentoista vuoden osalta työllisyyskehitys Suomessa on ollut Euroopan surkeinta. Siitä, kun hallitus aloitti, olemme menettäneet 57 000 työllistä.

Ministeri Satonen, te paljon nyt luotatte sen varaan, että nämä hallituksen toimenpiteet, jotka tänä vuonna on päätetty, kasvattaisivat työllisyyttä sitten sinne loppukautta kohti. Niin kuin äsken totesitte, niin eri arvioiden mukaan voitaisiin olettaa, että vuonna 27 työllisyys vahvistuisi näiden toimien johdosta jopa 80 000:lla. No, tähän olisi erittäin hieno asia, jos näin kävisi, mutta kun tänään todella tuota Suomen Pankin ennustetta lukee, niin miten voi olla mahdollista, jos tämä kaikki pitää paikkansa, mitä te äsken sanoitte, että Suomen Pankki ennustaa, että työllisyysaste jää vuonna 27 alemmalle tasolle kuin tänä vuonna ja kokonaisuudessaan tämän vaalikauden osaltani koko ajan työllisyysaste heikkenee? Millä te selitätte tämän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.37 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät ministerit! Kun katson tätä talouden tilannetta, eivät minua yllätä Suomen Pankin ennusteet eivätkä varsinkaan muunkaan Suomen pankin tai jonkun muun ennusteet. Kun katsotte vaikka huomisen päivän energian ja sähkön hintaa, kalleimmillaan se on lähes 62 senttiä, 61,99 ja keskihinta on 17,25. [Eduskunnasta: Ohhoh!]

Olemme tuhonnet tästä maasta yli 5 000 megan edestä sähköntuotantotehoa verkosta pois. Sitten me täällä päivittelemme, miksi me yritämme näitä elvytyspaketteja tehdä taloudelle. Sehän on hölmöläisen hommaa tuhota energiaa. Samaan aikaan kuului täältä ihan oikein — edustaja Polvinen puhui tästä datakeskuksesta. Millä ihmeellä ne sadat ja taas sadattuhannet megat sähköä sinne työnnetään, kun nehän vievät valtavasti sähköä?

Meillä on edessä semmoinen matokuuri tässä, kun Suomen kansantaloudelle on tanssittu tätä ilmastohumppaa. Ja nyt poltetaan metsiä: lähes 10 miljoonaa mottia puuta palaa katiloissa. Luitteko, varmaan, Kauppalehden 12. päivä tätä kuuta? Siellähän on todettu, että kolme neljä sellutehdasta ollaan panemassa kiinni. Tällä kun jatketaan, niin kyllä meillä on sitten aikaa osoittaa mieltäkin. Mutta se on sitten tosin liian myöhään, koska tehtaot ovat jo kiinni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.38 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolentoista vuoden luvut ovat synkät: 285 000 työtöntä, kohta menee 300 000:n raja rikki. Työllisiä on 50 000

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

vähemmän kuin aiemmin. Avoimia työpaikkoja on 24 000 viimeisimmän tilaston mukaan. Jokaista avointa työpaikkaa kohti on 12 työnhakijaa. Tässä on lukuja, jotka ovat karuja.

Suomen Pankin ennuste kasvusta on 0,8 prosenttia ensi vuodelle, ja se on vähän yli yhden jatkossa. Työllisyysaste pysyy samalla tasolla. Mistä tulee niitä työpaikkoja, joita tässä luvattiin kymmeniätuhansia? Tämä on mennyt väärään suuntaan koko ajan. Sitten velkaannutaan ennätysmäärä. Verotetaankin kymmenen vuoden jaksolla ennätysmäärä. Kotimaa on sotkettu niin, että kotimainen luottamus on ihan nollassa. Työmarkkinat on sotkettu. Ei ole luottamusta tähän tilanteeseen. Voisiko sanoa, että tässä on talouspolitiikka mennyt päin mäntyä? Ja nyt olisi korkea aika hakea luottamusta [Puhemies koputtaa] ja yhteistyötä työmarkkinoilla ja muutenkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

15.39 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen tilanne on äärimmäisen haastava etenkin nykyisessä geotalouden kilpailutilanteessa, ja on päivänselvää, että kasvutoimet nousevat keskiöön siinä, millä me Suomea tulevaisuudessa pärjätään.

Arvoisat ministerit, olette tehneet erinomaista työtä, ja koko hallitus itse asiassa: työmarkkinauudistukset, yrittäjyyden tukemiseen kohdistuvat toimet, verotuksen ohjaaminen työtä kannustavaksi, suurten investointien verokannuste, Suomen teollisuussijoituksen pääomitus ja tki-panostukset. Näistä monet osuvat työ- ja elinkeinoministeriön alalle, ja kiitän syvästi sitä päämäärätietoisuutta, millä ministerit ovat työssään edenneet.

Haaste on se, että halpoja ja helppoja temppuja ei kasvun eteen todellakaan ole, etenkin niin kuin täälläkin salissa kuullaan se, että niiden vaikutusten pitäisi näkyä jo eilen. [Miapetra Kumpula-Natri: Edes tällä kaudella!] Siinä mielessä korostan sitä, arvoisat ministerit, muistakaa, että nyt sitä rohkeutta tarvitaan, me tarvitaan lisää, lisää, ja siinä on hyvä ottaa verrokkimaista huomiota niistä toimista, mitä pystymme Suomen eteen tekemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

15.40 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Se, mikä tässä keskustelussa tulee ilmi, on se, että niin salin hallitusedustajien puolella kuin opposition puolella toivotaan kasvua ja toimenpiteitä siihen. Nyt näyttää, että kotimainen kulutus ei tule olemaan kansan draiveri, koska meidän ostovoimaamme syövät tällä hetkellä erittäin korkeat työttömyys ja verotus. Evan juuri tullut tutkimus kertoo, että ensi vuonna meidän verotus on korkeinta ainakin kymmeneen vuoteen.

Meillä on kuitenkin olemassa osioita, joita ministeri Rydman luetteli omassa puheenvuorossaan, eli vihreän siirtymän erilaisia osioita. Ne kaikki olivat vihreään siirtymään liittyviä. Sitä tulee jatkaa, mutta teollisuus on odottanut investointivähennystä. Tiedän, että se on teillä putkessa, se on tulossa, mutta tiputtakaa sitä rajaa. Jos te pidätte sen 50 miljoonassa, te tullette saamaan yhden käden sormin laskettavan määrän investointeja. Tehkää se ainakin konsernikohtaiseksi, mieluiten tiputtakaa se raja reilusti alaspäin. Sillä me saamme investoinnit liikkeelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

15.42 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos molemmille ministereille erittäin hyvästä työstä työllisyyden ja elinkeinoelämän edellytysten kehittämiseksi. Kuten tässä ministeri Rydman ja edustaja Polvinen aiemmin mainitsivat, niin ulkomaiset suuret investoinnit, joita viime aikoina on kovasti kuultu tulevan Suomeen, tuovat uskoa siihen, että tunnelin päässä on viimein valoa näköpiirissä ja Suomen julkinen talous saadaan tasapainoon ja yhteiskuntamme taloudellisesti jaloilleen.

Arvoisa puhemies! Erityisen tyytyväinen olen hallituksen panostuksista teollisuuden toimintaedellytysten turvaamiseen ja kehittämiseen, ja merkittävä askel eteenpäin kokoomuksen ja perussuomalaisen johdolla on Suomen Teollisuussijoituksen pääomittaminen 100 miljoonalla eurolla vuodessa tulevien kolmen vuoden ajan. On erittäin toivottavaa ja myös todennäköistä, että tämä pääomitus auttaa kanavoimaan sijoituskohteille myös moninkertaisen määrän yksityistä pääomaa. Ja varsinkin kasvuhakuisten pk-yritysten rahoituksen toivon kasvavan merkittävästi, jotta myös teollisuusyritystemme jalostusarvo [Puhemies koputtaa] saadaan viimein nousuun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

15.43 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä työllisyyskehitys on kyllä asia, josta meidän on ihan aidosti syytä olla huolissamme. Työttömyys on nyt huipussaan, ja on kieltämättä tosiasia, että hallituksen omatkin tavoitteet ovat jo karanneet aika kauas. Kaikki varmasti toivomme ja odotamme nyt sitä, että tämä taantuma alkaisi ensi vuonna hiljalleen helpottaa, mutta tosiasia on sekin, että Suomen Pankki tosiaan tätä omaa ennustettaan nyt sitten heikensi, mitä tulee tähän kasvun ja työllisyyden kehitykseen.

Näen, että tässä akuutissa tilanteessa olisi nyt ihan kriittistä se, että suomalaiset kunnat ja kaupungit todella onnistuisivat tämän merkittävän TE-uudistuksen toimeenpanossa, ja kun tämänhän osalta nyt huolta kieltämättä ilmastossa on, niin kysyisin nyt työministeri Satoelta, tuletteko te seuraamaan tätä tilannetta tarkasti ja onko teillä valmius tarvittaessa tukea kaupunkia tässä tehtävässä, koska tosiasia on sekin, että siinä ei yksinkertaisesti ole varaa epäonnistua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

15.44 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutamia ajatuksia. Ensin kiitos ministerille esittelystä.

Taloukasvu on Suomessa tällä hetkellä huonolla tolalla, ja siihen pitäisi saada parannuksia. Mutta jos ajatellaan — täällä jo edustaja Fagerström toi esille tämän — että hallitusohjelmassa on hyviä kirjauksia, niin kyllä on, mutta kun toimenpiteet, mitä me täällä ollaan tehty, eivät ole oikein vastanneet näitä kirjauksia.

Otanpa nyt esimerkin tästä. Esimerkiksi tämä investointiverohyvitys, minkä edustaja Lintilä äsken toi esille: kyllähän se on sellainen asia, että se olisi pitänyt ehdottomasti ulottaa myös pieni- ja keskisuuriin yrityksiin. Ja miksi näin? Siksi, että kun nämä luvitusprosessit ovat näin hitaat, niin me ei saada niitä suuria kaloja tänne Suomeen, kun ne eivät kerkiä näihin lupaprosesseihin mukaan. Ja jos niiden luvat ovat valmiina, niin se tarkoittaa käytännössä sitä, että tämä investointiverohyvityskin on siinä mielessä vähän tarpeeton,

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

koska se investointipäätös on jo silloin tehty. Näistä olisin kysynyt kyllä esimerkiksi ministeri Rydmanilta: ovatko edistyneet nämä asiat yhtään teistä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

15.46 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä kotimaan kannalta ikävää, että kasvukone yskii ja ministerit analysoivat ulkoisia hankaluuksia, joista olemme samaa mieltä, mutta se ei riitä.

Meidän pitää miettiä, miksi Suomessa menee näin euroopanennätysluonosti. Jos vielä ajatellaan, että kasvua voisi ajatella ostovoiman varaan rakennetuksi, niin Suomen Pankin kasvuennusteen heikkenemisen näkymien lisäksi huolestuttaa kyllä Evan tämän päivän uutinen, joka kertoo, että keskituloisen palkansaajan maksamat verot, kun katsotaan hänen palkkaveronsa ja kulutusveronsa, ovat ylisuuret, kymmeneen vuoteen suurimmat ensi vuoden alusta. Tämä ei ole mikään hyvä uutinen palkansaajille eikä kasvulle, ja sen takia vaihtoehtobudjetissamme emme nostaneet 10:stä 14 prosenttiin noita kriittisiä hintoja lääkkeistä tapahtumiin, ja esimerkiksi kulttuuri- ja muilla puolilla, joilla leikkauksia tulee montaa kautta, emme tuo edes tätä kautta.

Ja sitten täältä tulee puheenvuoroja, jotka kyseenalaistavat ilmastokasvut, ja minä toivon, että perussuomalainen ministeri pistäisi nämä puheet poikki. [Puhemies koputtaa] Menee loputkin investointiuskot, jos täällä vielä ajatellaan, [Puhemies koputtaa] että puhdas teknologia [Puhemies: Kiitoksia!] olisi ideologinen investointi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

15.47 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP ja keskusta lopulta hyväksyivät tuon arvonlisäveron korotuksen kahteenkymmeneenviiteen ja puoleen. [Miapetra Kumpula-Natri: Ei, kymmenestä neljääntoista prosenttiin! — Välihuutoja] — Vaikka aiemmin vastustivat, niin myöhemmin hyväksyivät. — [Puhemies koputtaa] SDP on itse asiassa kritisoinut työllisyysuudistuksia ja sosiaaliturvauudistuksia. Tiedotetulla seurasi toistaan, ja tässä vaihtoehdossa SDP lopulta hyväksyi aikuiskoulutustuen lakkautuksen, työttömyysturvaan tehtäviä säästöjä, kuten lapsikorotuksen lakkauttamisen, suojaosasta luopumisen, ansioturvan porrastamisen ja työssäoloehdon pidentämisen.

Nyt, kun täällä paikalla on edustaja Mäkynen: Teidät on opittu tuntemaan vasemmistolaisen talouspolitiikan äänitorvena ja demareiden talouspolitiikan aiempänä äänitorvena. Miten te suhtauduitte tähän demarien vaihtoehtobudjettiin, [Naurua sosiaalidemokraattien ryhmästä] missä nämä toimet kuitattiin?

Ja kysyisin ministeri Satoselta: Jos vasemmiston talouspolitiikkaa ja työllisyyspolitiikkaa olisi jatkettu, miltä meidän työllisyysluvut tällä hetkellä näyttäisivät? [Miapetra Kumpula-Natri: Paremmalta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

15.48 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäinen edustaja Heinosen todeksi, että SDP ei hyväksy näitä alempien alv-kantojen korotuksia kymmenestä neljääntoista prosenttiin. Esimerkiksi tapahtumien verotus nousee 40 prosentilla, ja tätä me emme tekisi, tätä me emme hyväksy. [Timo Heinosen välihuuto] Te käytte pien-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

yrittäjien kukkarolle ja korotatte verotusta ennätystasolle Suomessa. [Timo Heinosen välihuuto] Tämä ei ole hyvää työllisyyspolitiikkaa, tällä ei saada aikaan kasvua.

Täällä hallituspuolueiden edustajat puhuvat siitä, miten nyt työntekijöiden ehtoja heikentämällä, palkansaajien neuvotteluasemaa heikentämällä, saataisiin kasvua aikaan. No, te olette jo kieltäneet esimerkiksi tukilakot Suomessa lähes kokonaan, olette rajoittaneet poliittisia lakkoja ja niin edelleen, mutta edelleen näkymä on erittäin heikko, ja se vain heikentyy. Suomessa ei investoida, Suomessa ei tapahdu sellaista kasvua ja työllisyyskehitystä, jonka varaan te olette hallitusohjelmanne rakentaneet. Kaikki teidän taloustavoitteenne alittuvat koko tämän hallituskauden ajalta. Nyt Suomen Pankki ennustaa jo sinne vuoteen 27 asti, jolloin teidän valtakautenne päättyy, ja te ette tule saavuttamaan tavoitteitanne. Eikö nyt todellakin olisi aika uudelleenarvioida koko teidän talouspolitiikkaanne pohja? Näyttää siltä, että puoliväliriihessä [Puhemies koputtaa] meillä ei enää ole Orpon ja Purran hallitusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

15.50 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinoselle haluan vastata sen verran, että keskusta on tehnyt oman vaihtoehtonsa tähän valtion talousarvioon vuodelle 2025, ja tässä ei esitetä yleisen arvonlisäveron korottamista, koska sehdän tehtiin jo aikaisemmin. Siksi meillä se ei sisälly tänne vaihtoehtoon, koska sitä ei esitetä nyt, mutta sen sijaan täällä esitetään, että alemmat kymppikannat — lääkkeitten, liikkumisen, matkailun, majoituksen arvonlisävero — nousevat 14 prosenttiin, ja sitähdän me vastustamme tässä.

Suomelle ja suomalaiselle elinkeinoelämälle olisi — eikö vaan, ministeri Rydman? — vahingollista se, jos me loisimme sellaisen toimintakulttuurin, että puolen vuoden välein vaihdettaisiin arvonlisäverokantaa. Eihän siihen kannata lähteä. Eihän hallitukseen sitä ole esittämässä. Miksi me esittäisiin tällaista humppaavaa? Ei tietenkään. [Timo Heinosen välihuuto] — Emme me kuittaa mitään, mutta me katsomme eteenpäin tuulilasista emmekä peruutuspeleistä taaksepäin. — Näinhän sitä maata rakennetaan, eikä niin, että aletaan katsomaan, mitä edelliset hallitukset tekivät, ja syytellään täällä jokaisesta niistä, vaan nyt pitää katsoa eteenpäin. Ja jos on tehty joku huono päätös ja hävitty, niin pitää demokratiassa sekin tunnustaa, että enemmistö päättää — enemmistö päättää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

15.51 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos valtiomies Lohelle tästä demokratian lyhyestä oppitunnista tässä edellä. Tämä oli valloittavaa kuultavaa.

Suomi ei ylipäähtään pärjää globaalissa kilpailussa ilman osaavaa työvoimaa. Hallituksen päätökset ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan euron leikkauksesta ja sen lisäksi vielä aikuiskoulutustuen lakkautus eivät varsinaisesti ole päätöksiä, jotka niin sanotusti tukisivat työntekijöiden menestymisen mahdollisuuksia. Suomessa on esimerkiksi valtava pula pelastajista, ja hallituksen päätös aikuiskoulutustuen lakkauttamisesta ei toki alalle ainakaan mahdollisten alanvaihtajien kouluttautumista helpota. On kuitenkin hyvä, että pyritään kasvattamaan pelastajien koulutusmääriä ja Pelastusopiston säästövaadetta on pienennetty, mutta onko hallituksella luvassa ylipäähtään joitain toimenpiteitä pelastajapulaan

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

vastaamiseksi tai ylipäättään aikuiskoulutustuen korvaavaksi malliksi, eritoten työvoimapula-aloilla tai alanvaihtajia ajatellen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

15.52 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Hyvä puhemies! Arvoisat ministerit, kiitos oikein asiallisista esittelypuheenvuoroista. Myös valiokunnan huomiot esimerkiksi tutkimus- ja kehitysrahoituksesta olivat oikeaan osuvia. Teiltä on muutenkin tullut hyviä esityksiä paljon. Jos ajattelen esimerkiksi talousvaliokuntaa, missä itse olen puheenjohtajana, me ollaan käsitelty esimerkiksi Teollisuussijoitusta käsittelevä ehdotus, mikä oli oikein hyvä, merituulivoimaa hiljattain ja myös ministeri Satosen kaupparekisterilakia, mistä tosin korjattiin yksi ilmeinen virhe — ihan viimeisimpiä vain.

Yksi asia, mitä itse mietin, koskee kilpailuhaasteita. Jos arvata saattaa, Yhdysvalloissa tullaan vähentämään regulaatiota aika piankin varmaan aika tuntuvasti. Siihen sisältyy riskejä, jos ajattelee vaikka finanssisäätelyä, pankkimaailmaa. Mutta voisin kuvitella, että se voi johtaa osaltaan myös siihen, että Yhdysvalloissa vaikka lääketeollisuudessa, finanssialalla tai tekoälyssä etunoja saattaa jopa kasvaa siinä, missä Eurooppa näyttäytyy reguloituna. Nyt, kun te olette näissä erilaisissa EU-pöydissä, miltä se näyttää? Onko EU:ssa havahduttu asiaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

15.53 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Kaikki me etsimme kasvutoimia, niin kuin edustaja Lintilä tuossa sanoi. Kuitenkin me elämme myös realiteetissa, jossa maan hallitus on säätämässä niin sanottua Fazer-veroa, joka kohtelisi suomalaista, kotimaista, sinivalkoista makeisteollisuutta hyvin epäreilulla tavalla. Se toimisi myös kasvun esteenä. Lahden kaupunki on jo nyt investoinut yli 30 miljoonaa euroa tonttikehitykseen, jotta Fazer voisi tehdä Lahteen Suomen historian suurimman elintarvikealan investoinnin — 700 miljoonaa euroa — joka toisi meille suoraan satoja työpaikkoja ja välillisesti jopa yli tuhat.

Kun näistä kasvutoimista kovasti puhutaan, niin tässä nyt olisi konkreettinen esitys kasvutoimiin, varsinkin kun on arvioitu, että hankkeen vaikutukset olisivat moninkertaisesti talouteen positiivisesti vaikuttavia sen sijaan, että tämä vero käytännössä jäisi ikään kuin vaikutuksiltaan vielä huomattavasti pienemmäksi. Toivon, että, arvoisat ministerit, keskustellette valtiovarainministeriön kanssa. [Puhemies koputtaa] Tämä vero on vasta esiselvityksessä, mutta torpatkaa se jo ajoissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

15.55 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Onhan se aika erikoinen juttu, että on kokoomusjohtoinen hallitus ja kokonaisveroaste on kireintä kymmeneen vuoteen. Edellisen hallituksen kokonaisveroaste oli huomattavasti alhaisempi, ja kyllä se tästä tämänhetkisestä politiikanteosta kertoo.

Nyt kun niitä kasvuedellytyksiä pitää miettiä, niin kyllä on kaksi semmoista sektoria, missä meillä on paljon tehtävää tässä maassa. Puhutaan matkailutaseesta ja puhutaan ruokataseesta. Nämä molemmat ovat kyllä reilusti pakkasella tällä hetkellä. Tätä ei oikeastaan

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

edistä se, että matkailun edistämisen rahoituksesta leikataan. Meillä olisi huikeita mahdollisuuksia matkailun suhteen, samoitte ruokaviennin, josta oikeastaan käytiin aika hyvä keskustelu edellisen pääluokan eli ulkoministeriön pääluokan osalta. On hyvät tavoitteet ruokaviennin edistämisen osalta, mutta tekoja nyt kaivataan ja erityisesti sitä, että te, arvot ministerit, istutte maa- ja metsätalousministeriön ja ulkoministeriön kanssa yhteiseen pöytään, ja sitä kautta viennin edistämistä ruokapuolella tarvitaan. Meidän yrityksemme Etelä-Pohjanmaalla ovat hyvin valmiita toimimaan tässä asiassa, kunhan siihen luodaan edellytyksiä, myös pienet ja keskisuuret yritykset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

15.56 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositioista on tietysti helppo kritisoida, mutta tietysti jollakin tavalla voisi olettaa, että voisitte olla edes johdonmukaisia omassa kritiikissänne.

Ensiksi, te olette olleet täällä huolissanne muun muassa Suomen kokonaisveroasteesta, mikä tietenkin on ihan täysin perusteltua. Mutta tutustuin sekä sosiaalidemokraattien vaihtoehtoon että keskustan tyhjän paperin vaihtoehtoon ja löysin sieltä teidän veropolitiikkanne linjaukset, joissa te molemmat korotatte veroja ensi vuonna enemmän kuin tämä hallitus. [Pia Viitanen: Sisältö ratkaisee!] Kritiikkiinne kokonaisveroasteen noususta ei ole siis johdonmukaista.

Toinen kritiikkiinne koskee työperäistä maahanmuuttoa. Te olette sitä mieltä, että hallitus liiaksi haittaa sitä. Samaan aikaan te olette sitä mieltä, että on katastrofaalista, että yhtä työpaikkaa kohden on noin 12 työnhakijaa. Miksi te tässä yhtälössä haluatte tuoda lisää halpatyövoimaa maahan? Tämä ei oikein käy järkeen.

Toinen, mikä koskee tätä arvonlisäverokritiikkiä: Edustaja Lohi, teillä oli täysi mahdollisuus perua se teidän vaihtoehdossanne, ja te jätitte sen tekemättä. Te ette pääse sitä karuun. Se on tosiasia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

15.57 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitän edustaja Lindénia avauksesta. Hän nosti esille innovaatiopolitiikan. Meillä oikeastaan, kun puhutaan kasvusta ja siitä yhteisestä haasteesta, kyllä se niin on, että ilman innovaatiopolitiikkaa ja tehokasta sellaista meillä on todella pitkä matka edessä. Tähän innovaatiopolitiikkaan liittyen resursseja on tulossa, mutta tähän liittyy ehkä kaksi sellaista haastetta, jotka haluaisin nostaa esille ja ehkä esittää myös kysymyksen.

Ensimmäinen on se, miten me saamme koko maan innovaatiopotentialin käyttöön. Nyt tiedetään, että innovaatioresurssit maan eri osissa ovat hyvin eri tasoilla, ja vaikka meillä Lapissa esimerkiksi menee todella hyvin taloudessa, niin meidän innovaatio-*tki*-rahoitus on todella matalaa.

Toinen liittyy niiden painopisteiden valintaan. Mitkä painopisteet me valitsemme, joihin me sitten lähdemme satsaamaan, niin ettemme ammu ihan minne sattuu?

Näistä mielellään kuulisin ministereitten näkemyksiä.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tässä vaiheessa vielä edustaja Tynkkyselle vastauspuheenvuoro ja sen jälkeen ministereille mahdollisuus vastata esille nousseisiin kysymyksiin. — Olkaa hyvä, edustaja Tynkkynen.

15.58 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ministerit, nostitte esiin tuoreita, hyviä uutisia teollisista investoinneista, datakeskuksista, mahdollisesta alumiinituotantolaitoksesta. Näihin voisi lisätä tuulivoiman, joka on se lähde, joka on tuonut Suomeen suurimmat miljardiluokan investoinnit viime vuosina. Kaikki erittäin myönteisiä uutisia ja tervetulleita, niistä kaikki tässä salissa varmasti iloitsemme. Mutta näille kaikille tuppaa olemaan yhteistä se, että ne ovat kuitenkin verraten alhaisen jalostusarvon teollisuutta. Voidaan puhua, että ne ovat joko vihreässä siirtymässä tai tietotaloudessa ikään kuin siellä alkutuotannon päässä. Jos halutaan kansantaloudelle hyöty maksimoida, niin meidän pitäisi tämän ikään kuin alkutuotannon ohella pystyä rakentamaan jotain vähän korkeamman jalostusarvon tuotantoa, ja siihen voidaan tietysti vaikuttaa osittain myös politiikalla.

Minua kiinnostaisivat ministerien näkemykset siitä, miten voimme saada suuremman hyödyn rakennettua vaikka puhtaan sähköön tai datatalouden varaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.59 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa puhemies! Yritän vastata nyt niin moneen kysymykseen kuin tässä ajassa on mahdollista.

Ensin edustaja Vestman kysyi tästä kilpailupolitiikasta. Siinäähän näitä liikevaihtorajoja on jo aiemmin laskettu, ja nyt varmaan seurataan, mitä tässä tapahtuu. Sinänsä hallitusohjelman mukaan meillä ei ole mitään päätöksiä tästä vielä tehtynä, mutta toki tämä asia on sellainen, että tätä pitää tarkastella, ja puoliväliriihi on se paikka, jos halutaan uusia linjauksia sen suhteen tehdä.

Sitten tästä työperäisestä maahanmuutosta, joka tuli esiin useissa puheenvuoroissa. Edustaja Bergbom täällä hyvin minusta toi sen esille, että me ollaan nyt lähdetty siitä, että täällä pitää vähintään 1 600 euroa kuussa tienata, kun tänne tulee. Samalla harmaaseen talouteen liittyen on pistetty myös tämä marjanpoimijoiden asia kuntoon. Ja sitten kun on työnsä menettänyt eikä uutta työpaikkaa löydä, niin meillä on selkeät pelisäännöt siitä, koska maasta poistuminen tapahtuu. Tämä on minusta kokonaistalouden kannalta erittäin järkevää.

Sen verran toteaisin vielä edustaja Tynkkyselle, että nämä laskelmat siitä, että jos työperäistä maahanmuuttoa tulee tietty määrä, niin siitä sitten huoltosuhde paranee ja kansantalous vahvistuu, pitävät kyllä silloin paikkansa, jos se on nimenomaan työperäistä maahanmuuttoa niillä, jotka tänne työllistyvät. Mutta se edellyttää nimenomaan sitä, että meillä on niitä avoimia työpaikkoja. Toki jonkun verran tulee yrittäjiäkin mutta ennen kaikkea työllisiä. Käsitykseni on se, että näihin avoimiin työpaikkoihin on varsin paljon tosiaan ulkomailtakin tulijoita, mutta, kuten edustaja Lyly täällä sanoi, kyllä meillä kotimaassakin on tällä hetkellä aika paljon työvoimaa. Tämä kohtaanto-ongelma on kyllä tällä hetkellä minun käsitykseni mukaan isompi ongelma kuin työperäinen maahanmuutto. Mutta toki olen iloinen siitä, että esimerkiksi näitten lupien käsittelyaikoja on saatu pudotettua kolmannekseen tänä aikana, [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] jolloin silloin kun sitä työvoimaa ulkomailta tarvitaan, niin sitä myös nopeasti saadaan. Se on erittäin tärkeä asia.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Sitten täällä edustaja Norrback kysyi, mitä vielä pitäisi tehdä. Oikeastaan se, mikä hallitusohjelmasta on vielä toteuttamatta, on työllistämisen riskin alentaminen. Se on kyllä erittäin tärkeä asia, nimenomaan, koska ne uudet työpaikat syntyvät vain, kun joku uskalltaa ottaa jonkun töihin. Sitä kautta esimerkiksi henkilöstön irtisanomisen helpottaminen ja määräaikaiseen työsuhteeseen tehtävät muutokset ovat erittäin tärkeitä. Tässä kyllä se sosiaalidemokraattien linja, että pikemminkin pyritään tätä kynnystä nostamaan, on kyllä täysin väärä. Eli kun meillä nyt on tosiaan se 24 000 avointa työpaikkaa, joista toki TEMin arvion mukaan vain 40 prosenttia kaikista työpaikoista ilmoitetaan virallisesti — eli kyllä se todellinen määrä piilotyöpaikkojen kautta on huomattavasti korkeampi, mutta siitä huolimatta se on liian alhainen suhteessa työttömien määrään — niin kyllä meidän nimenomaan on näitä uudistuksia tehtävä niin, että meille syntyy niitä uusia työpaikkoja, silloin se on nimenomaan työllistämiskynnystä alentamalla, ei nostamalla.

No, sitten edustaja Ingo kysyi tästä MAKRA-raportista ja sen huomioimisesta hankintalaissa. Tunnen asian varsin hyvin sitä kautta, että olin itse tässä MAKRA-raporttityöryhmässä mukana. Voi sanoa, että niin hyvin kuin mahdollista sitä pyritään tässä hankintalaissa huomioimaan. Toki tämä on kokonaisuus, johon liittyvät myös elintarvikemarkkinalaki ja muut asiat, mutta se on tärkeä asia ottaa huomioon.

Sitten täällä oli kysymyksiä tästä TE-palveluiden toimivuudesta ja siitä, miten tämä siirto onnistuu. Tämä on asia, johon on käytetty todella paljon nyt ministeriössä aikaa, ja on tehty erittäin hyvää yhteistyötä sekä C6-kaupunkien että kaikkien niiden 45 toimijan kanssa, jotka tähän lähtevät liikkeelle. Tämä tapahtuu vuoden alusta, ja tämä on todella iso uudistus. Nyt kaikkein tärkeintä on se, että se uudistus mahdollisimman vähän näkyisi niille työnhakijoille, niin että työttömyysturva tulee ajallaan, työntekijät saavat palkan ajallaan, nämä aktiivisen työvoimapolitiikan toimet jatkuvat mahdollisimman hyvin, ja sitten pystytään myös reagoimaan niihin kansallisiin haasteisiin, joita meillä on osassa Suomea, muun muassa Keski-Suomessa — tiedän Äänekosken tilanteen erittäin hyvin ja Varsinais-Suomessa on myös —, niihin isoihin työvoimahaasteisiin kerralla.

Sitten aikuiskoulutustuesta täällä vielä kysyttiin. Sen osalta haluaisin todeta sen, että kyllä meidän päähuomio nyt on siinä, että nimenomaan sitä oman ammattialan osaamista syvennetään. Ehkä vielä tutkintokokonaisuudella ja lisäkoulutuksella haetaan siihen ratkaisuita. Tämä on se. Sitten jos alanvaihdosta on kyse, niin silloin se on enemmän alanvaihtajan omalla vastuulla. Tähän varsinaiseen työllisyyslukujen kokonaisuuteen palaan mielelläni seuraavassa puheenvuorossa, kun aika antaa myöden.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja seuraavaksi ministeri Rydman, viisi minuuttia.

16.05 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu talouskehityksestä ja Suomen sijoittumisesta siinä, ja se on aivan paikallaan. Siinä on syytä ottaa 15 vuoden perspektiivi, nimittäin kuluneiden 15 vuoden aikana Suomen talouskasvu on todellakin jäänyt selvästi jälkeen siitä, mikä kehitys Euroopassa on ollut. Tässä olen näistä on juuri se, että muualla Euroopassa ja keskeisimmissä kilpailijamaissamme on osattu tehdä tarvittavat reformit sekä julkisen talouden tasapainottamiseksi että työmarkkinoiden uudistamiseksi, kun taas Suomessa aiemmat hallitukset ovat potkineet näitä uudistuksia jatkuvasti eteenpäin. Se on tietysti lisännyt haasteemme suuruutta, mutta tämä hallitus on nyt se ensimmäinen hallitus, joka viimein tekee sen, mikä edellisiltä hallituksilta

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

on jäänyt tekemättä. Se on iso haaste, ja sen lisäksi meidän päällemme on kaatunut vielä uudenlaisia haasteita johtuen siitä, että geopolitiikka on tehnyt paluun — Euroopassa on sota, ja Suomen maantieteellinen sijainti on se, mikä on, mikä tekee erityisen vaikeaksi sen, että millä tavoin talouden suuntaa käännämme. Mutta tämänkin osalta hallitus on tarttunut härkää sarvista ja tekee kaikki ne toimenpiteet, mitkä tarpeellisia ovat tässä uudenaikaisessa taloudellisessa tilanteessa.

Olemme ensinnäkin aktivoineet uudenlaisen teollisuuspoliittisen lähestymistavan, mikä on käytännön sanelema pakko, koska määrättyllä tavalla valtiovetoisen teollisuuspolitiikan rooli on kaikkialla maailmassa kasvanut, emmekä mekään sitä voi pelkästään sivusta katella. Tähän kokonaisuuteen liittyvät investointien verokannusteet, siihen liittyvät myöskin meidän teollisuuspoliittinen varaus ja siihen liittyvä tukimuotoinen mahdollisuus tukea investointeja, Fingridin pääomittaminen siten, että Fingridin kantaverkon laajentamiset eivät koskaan muodostu investointien pullonkaulaksi, yhtäältä panostukset meriteollisuuteen, yhteistyö jäänmurtajasaralla Atlantin ylitse, ja sitten pitkällä tähtäimellä luonnollisestikin tki-panostukset, joilla luodaan edellytyksiä tulevaisuuden kasvulle ja osaamiselle. Näitä toimenpiteitä tehdään siis hyvin erilaisella aikajänteellä — sekä niitä, jotka purevat tässä ja nyt, että sitten niitä, jotka ovat investointeja nimenomaisesti tulevaisuuteen. Ympäristö on erittäin haastava, ja nämä toimenpiteet purevat erilaisella aikajänteellä, ja näistä epäilemättä pääsee sitten seuraavakin hallitus aikanaan hyötymään. Tämä tästä yleisestä kuvasta.

Sitten muutamia vastauksia niihin kysymyksiin, joita täällä on vielä erityisesti esitetty.

Edustaja Kettunen kysyi harmaasta taloudesta. Ilokseni voin kertoa, että hallituksen harmaan talouden ohjelma on jo huomenna valtioneuvoston yleisistunnon käsittelyssä.

Useampikin puheenvuoro nosti esille matkailun merkityksen. Se on oikein hyvä ja tärkeä asia, siinä on valtavasti potentiaalia. Lapista me näemme sen, miten pitkäjänteinen työ voi johtaa siihen, että matkailusta tulee keskeinen elinkeino, joka takoo vuodesta toiseen uusia ennätyksiä. Tämän osalta haluamme vielä erityistä huomiota Itä-Suomeen, jossa olisi mahdollisuuksia vastaavanlaiselle menestystarinalle, mutta se edellyttää tietystikin pitkäjänteistä panostamista, niin kuin Lapissakin on tehty. Me laadimme uuden matkailustrategian. Sitä on tehty erittäin nopealla aikataululla. Meillä oli viime perjantaina johtamani Matkailufoorumin kokous, jossa olivat edustettuina kaikki keskeiset matkailun toimijat Suomessa, ja kysyimme vielä lisäkommentteja ja annoimme mahdollisuudet kommentoida vielä tämän viikon ajan, jotta sitten pääsemme päivittämään senkin ajan tasalle. Itä-Suomeen meillä kohdistuu myöskin euromääräisesti määrättyjä lisäpanoksia tämän kestävä matkailun kehittämiseen.

Edustaja Kettusen puheenvuorossa muuten kerrottiin, että nämä hallituksen harmaan talouden toimenpiteet johtuvat siitä, että keskusta on niitä vaatinut. Hän varmaankin tulee sitten tulevaisuudessa esittämään, että myös tämä matkailustrategian päivittäminen johtuu nyt siitä, että tämä keskustan puolesta täällä puheenvuorona otettiin esille. No, leikki sikseen. Kyllä hallitus ihan itse omat toimenpiteensä tekee.

Edustaja Fagerström nosti esille tämän kasvuyrittäjyysohjelman. Toden totta, sekin on meillä aika lailla loppusuoralla. Siinä on kyse nimenomaisesti siitä, että meiltä puuttuu sitä keskikokoluokan, mittelstand-luokan, yrityskenttää, ja siellä pyrimme saamaan myöskin voimakkaampaa kasvua aikaiseksi.

Edustaja Lintilä nosti esille tämän investointi- ja elinkeinopolitiikan, sen nosti muutama muukin edustaja. Tosin sinänsä puheenvuorot olivat vähän ristiriitaisia, kun yhtäältä toivottiin, että

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

tämä pitäisi saada nopeasti maaliin, ja sitten toisaalta toivottiin, että sen pitäisi olla erilainen. No, luultavasti edustaja Lintilä ja monet muutkin tietävät sen, että se ei ole edennyt tämän nopeammin sen takia, että siinä tarvitaan EU-notifikaatio ensin, ja viivästyminen johtuu siitä, että komissiosta ei ole saatu vastausta. Jos me lähtisimme muuttamaan sen investointikannusteen sisältöä, se edellyttäisi uutta notifiointia, jolloin se tietysti viivästyisi. Mutta ei mitään hätää. Vaikka tämä veromuotoinen kannuste kohdistuu nimenomaisesti näihin suurimpiin investointeihin, niin meillä on sitten pienempiin investointeihin erilaisia kannusteita, niin kuin tämä tukimuotoinen teollisuuspoliittinen varaus, ja eri kokoluokan investointeihin on myöskin sitten erilaisia välineitä.

Haluan todeta myöskin sen, että ostovoima on nimenomaisesti vahvistunut tämän hallituskauden aikana. [Puhemies koputtaa] Olen iloinen siitä, että sosiaalidemokraateissa kannetaan huolta verotuksen [Puhemies koputtaa] vaikutuksesta ostovoimaan. Toivottavasti verotuksen kannusteet huomioidaan sosiaalidemokraateissa vastaisuudessa [Puhemies koputtaa] vielä kokonaisvaltaisemmin ja johdonmukaisemmin.

Ja koska puhemies koputtaa nuijaa, niin vastaan seuraaviin kysymyksiin sitten vielä seuraavissa puheenvuoroissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt jatketaan sitten debattia. — Ja ensimmäisenä puheenvuoron käyttää edustaja Viljanen.

16.11 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Savola tässä aiemmin otti esille hallituksen tavoitteet viennin edistämisestä ja hallituksen sinänsä erinomaisen hyvän tavoitteen Suomen ruokaviennin moninkertaistamisesta. Toiseksi suurimmat otsikot vienninedistämisen uudesta organisoinnista ovat liittyneet vanhojen vienninedistämisjärjestelmien alasajamiseen, ja ruokasektorilla esimerkiksi Food from Finland on ajettu alas hallituksen tämän yhden kärkivientihankkeen sektorilta elikkä elintarvikeviennin osalta. Hallituksen tavoitteet elintarvikesektorin arvonnäkökulman ja kannattavuuden parantamiseksi nojaavat pitkälti tähän ruokaviennin kasvattamiseen.

Elintarvikeviennin kasvattaminen vaatii hyvää yhteistyötä yli sektorirajojen myös valtionhallinnossa. Kysyisinkin ministeri Rydmanilta: Onko teillä meille hyviä uutisia ruokaviennin uudesta organisoinnista? Ensimmäisiä tietoja siitä on viime viikkoina tullut julkisuuteen, mutta onko hallitus nyt vihdoinkin pääsemässä vauhtiin ja konkreettisiin toimenpiteisiin ruokaviennin edistämiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen.

16.12 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyystoimissa aina aloittavan hallituksen saama perintö on olennaisen tärkeä. Työllisyystoimet näkyvät ja vaikuttavat aina viiveellä. Esimerkiksi Sipilän hallituksen työllisyystoimet olivat erittäin mittavia, ja tämä näkyi hyvänä työllisyyskehityksenä pitkään, myös Rinteen ja Marinin hallituskaudella.

Rinteen ja Marinin hallituksen työllisyystoimia yritin tässä muistella. He tekivät työllisyystoimia, jotka olivat kielteisiä eli heikensivät työllisyyttä. Muistanko, työministeri Satonen, oikein, että edellisen hallituksen ainoa työllisyystoimi, joka vaikutti myönteisesti, olisi ollut SDP:n päätös poistaa eläkeputki? Tekivätkö he muita työllisyystoimia?

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Ministerit Satonen ja Rydman, uskon, että teidän jättämänne työllisyysperintö seuraavalle hallitukselle tulee olemaan edeltäjää parempi. Kysyisin teiltä: mikä on teidän mielestänne yksi eniten vaikuttava työllisyystoimi, joka tällä kaudella on tehty?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

16.13 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Yli vuosi on mennyt, mutta hallitus ei ole tuonut tänne yhtäkään esitystä, joka parantaisi työntekijän asemaa. Siis ei yhden yhtäkään lakiesitystä, joka niin tekisi. Ja se näkyy tuloksista, kun kasvussa ovat lähinnä eriarvoisuus, työttömyys, konkurssit. Jos te käyttäisitte kaiken sen energian, jota te käytätte palkansaajien aseman heikentämiseen, siihen, että työelämää kehitettäisiin myös kehittämisen positiivisessa merkityksessä, niin uskon, että tällä voitaisiin saada aika paljonkin aikaan.

Esimerkiksi mielenterveysperusteiset työkyvyttömyyseläkkeet kasvavat todella huolestuttavalla tavalla. Vuositasolla päivät, joita menetetään, ovat 20 miljoonan työpäivän luokkaa. Toinen ongelma, johon hallitus ei tunnu puuttuvan, on raskaus- ja perhevapaasyrjintä. Siitä STM julkaisi tällä viikolla selvityksen, jossa kiinnitetään huomiota myös hallituksen hankkeeseen sallia perusteettomat pätkätyöt. Ministeri Satonen, olen teiltä aiemminkin kysynyt tässä salissa, kuten moni muukin: millä konkreettisilla tavoilla estätte sen, että tämä perusteettomien pätkätöiden [Puhemies koputtaa] salliminen ei tule lisäämään perhe- ja raskaussyrjintää, kuten esimerkiksi tässä selvityksessä tällä viikolla myös arvioidaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.14 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen Pankin tänään julkaisema kasvuennuste ja työllisyyskehitys on tosiaan huolestuttavaa luettavaa. Hallituksen pitäisi panostaa kasvun aikaansaamiseen, eikä käyttää voimavaroja työmarkkinoiden tasapainon romuttamiseen. Palkansaajan heikennyksien lista on kyllä pitkä ja konkreettinen, toisin kuin hallituksen 500 kasvutoimea, joiden lista on tosiaan kyllä pitkä mutta sisältää osittain pelkkiä lauseita.

Suomen investointiympäristöä on vahvistettava ennakoitavalla sääntelyllä ja riittävillä kannustimilla. Arvoisat ministerit, miten juuri joulukuun alussa valmistunutta teollisuuspoliittista strategiaa voitaisiin konkreettisesti hyödyntää kasvun aikaansaamiseksi sekä millaiset työllisyysvaikutukset on hallituksen historiallisilla palkansaajan heikennyksillä, työmarkkinaheikennyksillä, eli lakko-oikeuden rajoittamisella, paikallisella sopimisella, sovittelujärjestelmän muutoksilla? Kuinka monta työpaikkaa näiden on arvioitu tuovan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Andersson.

16.16 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Eritäin tärkeä ryhmä, kun puhutaan työllisyysasteen nostamisesta, ovat osatyökykyiset. Samalla tiedetään, että osatyökykyiset kohtaavat työmarkkinoilla paljon negatiivisia asenteita, joihin on puututtava. Toinen haaste on, että osatyön ja täydellisen työttömyyden raja on liian tiukka edelleen, ja hallitusohjelmassa on sovittu siitä, että valmistellaan lineaarimalli, jolla myös luodaan parempia kannustimia työn vastaanottamiseen. Kysyisin ministereiltä: miten tämä valmistelu etenee?

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Toinen tärkeä uudistus olisi yhdistelmävakuutuksen käyttö, joka koskee sitä, että yhä useampi ihminen työskentelee sekä työntekijänä että yrittäjänä. Tämä on erityisen tärkeää esimerkiksi freelancereille ja kulttuurialalle. Olisin myös mielelläni kuullut, miten yhdistelmävakuutuksen valmistelu etenee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

16.17 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Suomen talouskasvun suuret mahdollisuudet ovat pk-yrityksissä. Nehän vastaavat noin 98:aa prosenttia koko yrityskentästämme. Kun näille yrityksille luodaan kasvun mahdollisuuksia, pystyisimme saavuttamaan pohjoismaisen työllisyysasteen, eli jos jokainen pieni yritys kykenisi palkkaamaan yhden lisätyöntekijän, tarkoittaisi se satojatuhansia uusia työpaikkoja. Olenkin tyytyväinen siksi, että viime viikolla saatiin hyväksyttyä esitys paikallisen sopimisen edistämisestä, ja lisää yritysten työllistämismahdollisuuksia lisääviä esityksiä on tietääkseni tulossa. Yrittäjiä ja työntekijöitä ei pidä asettaa vastakkain, ei missään nimessä. Kumpikin tarvitsee toisiaan, ja hyvinvoiva työntekijä on yrittäjän paras kaveri. Sen me tiedämme täällä kaikki. Kysyn nyt arvoisalta ministeri Satoselta: millaisia työllisyysvaikutuksia odotatte paikallisen sopimisen edistämällä olevan? [Piritta Rantanen: Nolla!] — Kyllä sieltä tulee plussaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen.

16.18 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vastaus kysymykseen edustaja Heinosen, kun Heinonen tässä epäili, että edellisen hallituksen työllisyystoimet olivat huonoja: meillä oli edellisellä hallituskaudella ennätystyöllisyys.

Tässä kun ministeri Rydman sanoi, että hallitus tekee omat toimenpiteensä, niin toivottavasti se myös kantaa niistä vastuun. Nimenomaan työllisyysasteen kaikkein suurkein kehitys tässä maassa on tämän hallituksen aikaansaannosta. Te olette tämän saaneet aikaiseksi. Työttömyyden lisääntyminen johtaa automaattisesti siihen, että te joudutte nostamaan verotusta ja verotus kasvaa, niin kuin täällä on jo kerrottu, että verotus on kasvanut kaikilla mutta nimenomaan työntekijöillä. Meillä on tilanne, jossa te olette itse tehneet toimia, joilla te estätte kaikki kasvun elementit tässä maassa. Olemme saaneet muutama päivä sitten tutkimuksen, jonka mukaan nimenomaan työelämän epävarmuus on lisääntynyt. 67 prosenttia suomalaisista kokee, että työelämää uudistetaan liikaa työnantajien ehdoilla. Kuinka, ministeri Satonen, kommentoitte näitä työntekijöitten vastauksia — tai suomalaisten vastauksia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

16.19 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyystilanne on todellakin heikko. Kun itse seuraan aktiivisesti myös avoimia työpaikkoja eri maakunnissa, niin on vuosikausiin heikoin tilanne — ja kun siellä on jo kesätyöhaku tällä hetkellä sisällä, ja silti se avoimien työpaikkojen tilanne on aivan surkea.

Yksi työkalu, mitä nyt tässä hallitus on pitkään valmistellut, on tämä Itä-Suomi-ohjelma, ja sen tilanne, eri työryhmissä ja ministerien taholta kohta vuosi valmisteltu. Me kansanedustajat sekä maakuntaliitot ja yrittäjäjärjestöt ollaan juostu kuukausia peräkkäin tuol-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

la maakunnissa ja eri tilaisuuksissa ja foorumeissa. Parhaillaanhan työ- ja elinkeinoministeriö arvioi niitä yli sataa lausuntoa, jotka siitä ohjelmasta on annettu. Toivottavasti tällä viikolla sitten neuvottelukunnassa ja Riitta Korhosen osalta päästään eteenpäin ja saatisiin se luonnos aikaiseksi toimenpideohjelmasta.

Kysynkin ministeriltä lähinnä sitä, onko tarkoitus — ja toivottavasti on tarkoitus — että puoliväliriihessä näitä toimenpiteitä, mitä Itä-Suomi-ohjelmassa esitetään, myös sitten rahoituksen piiriin pääsisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

16.20 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tk-rahoituksesta saatiin hyvä parlamentaarinen sopu viime kaudella, ja nyt tätä pannaan täytäntöön myös työ- ja elinkeinoministeriön toimesta sinne Business Finlandiin. Olisin kysynyt ministeriltä tästä pienten ja keskisuurten yritysten mukanaolosta tk-rahoituksessa. Tiedän, että siellä on hyviä aikomuksia tämän osalta, mutta miten konkreettisesti aiotaan myös pienet ja keskisuuret yritykset saada tekemään tuotekehitystä?

Sitten on ollut puhetta paljon tämmöisestä innovaatiotoiminnasta ja siitä, miten saadaan skaalattua markkinoille myös näitä tuotteita, ja sen puolen tuotekehityksestä, joka ei sinänsä aivan tilastollisesti liity tähän tk-kokonaisuuteen. Minkätyyppisiä joustoja on sitten tähän rahoitukseen olemassa siellä Business Finlandin puolella, [Puhemies koputtaa] ja minäkö ohjausta aiotte antaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen.

16.22 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ on hyvinvoinnin perusta, ja työmarkkinat on koko kansantalouden eräs tärkeimmistä markkinoiden osa-alueista. Tänä vuonna Suomen työmarkkinoita on uudistettu historiallisen paljon. Työrauhan pelisääntöjä on uudistettu, paikallista sopimista on laajennettu, sovittelujärjestelmää on päivitetty. Näistä uudistuksista hyötyvät niin suomalaiset yritykset kuin työntekijät vuosikymmeniä eteenpäin korkeampana työllisyytenä, parempina liiketoimintamahdollisuuksina ja paranevana ostovoimana.

Ministeri Arto Satonen on tehnyt tälle isänmaalle valtavan työsuorituksen ja palveluksen tänä vuonna, ja haluan kiittää ministeriä näistä uudistuksista. Tiedän, että niitä on myöskin ensi vuonna luvassa, työllisyyspalveluja uudistetaan, työlainsäädäntöä entisestään kehitetään, ja toivotan menestystä tähän erittäin tärkeään talouden uudistustyöhön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.23 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pitkäaikainen pääluottamusmies Juha Pakarinen Kontiolahdelta kysyy työministeriltä seuraavaa: ”Ihmettelen paikallisen sopimisen lisäämistä, koska jo nyt on sovittu työnantajan kanssa monista eri asioista vuosien mittaan ja ne ovat palvelleet molempia osapuolia vallan loistavasti. Olemme tarkastelleet molemmat työehtosopimuksia ja olemme tarttuneet meille molemmille tärkeisiin asioihin, joita olemme halunneet hieman muuttaa. Tähän saakka valtakunnalliset työehtosopimukset ovat taanneet työntekijöille tietyn palkkatason sekä lomarahan suuruuden, mutta nyt Satonen kumppaneineen on romuttamassa tämän suojan

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

yleissitovuutta työehtosopimuksissa, ja perusteena on jo kulunut mantra siitä, että työllisyys lisääntyy. Mitä ihmettä? Miten nuo surkeat heikennykset tuovat ensimmäistäkään työpaikkaa valtakuntaan? Onko kenenkään etu loppupelissä siinä, että työpaikat laitetaan eriarvoiseen asemaan keskenään, koska voivat tarvittaessa kikkailla noilla edellä mainituilla asioilla, sillä tilaisuus tekee varkaan ja sen tämä nykyhallitus kyllä tietää ja taitaa?” Arvoisa työministeri Satonen, miten vastaatte pääluottamusmiehen painavaan kysymykseen? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

16.24 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen todella huolissani luovien alojen työntekijöistä. Ensin oli korona, nyt sitten isot kulttuurileikkaukset ja verojen korotukset. Näillä toimin emme saa luovien alojen potentiaalia ja aivan täysin mahdollista kasvua aikaan.

Muutama ehdotus, mitä voitaisiin tehdä luovien alojen kasvun elvyttämiseksi. Ensinnäkin viennin kannalta oleellisia ovat nämä alakohtaiset tiedotuskeskukset. Se rakenne on toimiva, niiden tuista ja olemassaolosta pitää pitää kiinni. Siellä on FILI, Music Finland, Frame, tämäntyyppiset toimijat.

Sitten audiovisuaalisen alan tuotantokannustin on tehokas ja riskitön tapa luoda kasvua ja auttaa suomalaisia pk-yrityksiä luomaan laadukasta kotimaista sisältöä. Nyt tämä avokannustimelle esitetty valtuus on aivan riittämätön. Ja vielä tärkeää on ministeriöiden välinen yhteistyö, jotta saamme vientiä kasvuun, Business Finlandin tukia myönnettyä moninaisille kulttuurisektorin toimijoille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

16.25 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kaivos- ja metsäteollisuus on keskeinen osa Suomen taloutta ja puhdasta siirtymää. Uusiutuvan energian ja sähköistyvän yhteiskunnan teknologiat vaativat kriittisiä raaka-aineita. Lupaprosessien hitaus on kuitenkin ollut uhka hankkeille, ja se on vähentänyt Suomen houkuttelevuutta.

Hallituksen linjaukset, joilla yksinkertaistetaan prosesseja, ovat erittäin tervetulleita. Tämä nopeuttaa hankkeiden etenemistä ja luo taloudellista toimeliaisuutta erityisesti alueille, joilla kaivostoiminta on merkittävä työllistäjä. On tärkeää, että luvitus on tehokasta mutta myös vastuullista. Ympäristönäkökulmat otetaan huomioon mutta niin, etteivät ne muodosta estettä kansainväliselle kilpailukyvyllle.

Kaivos- ja vesivoimatulot ovat tärkeitä paikallisesti juurikin hankkeiden hyväksyttävyyden näkökulmasta. Kun puhutaan kaivosten tai vaikkapa pumppuvoimaloiden haitoista, on tärkeää, että myös hyöty ohjautuu paikallisesti.

Arvoisa ministeri Rydman, miten näette tämän keskustelun lupaprosessien sujuvoittamisesta ja paikallisesta hyväksyttävyydestä hankkeiden, myös tuottojen, osalta ja niiden ohjautumisesta alueelle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Minulla on täällä nyt noin viitisentoista puheenvuoropyyntöä, ja ne kaikki tässä nyt tulevat. Enempää ei valitettavasti ehditä, mutta nämä tässä debatissa. — Ja sieltä seuraavaksi edustaja Päivärinta.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

16.26 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos ministereille.

Olen oikein iloinen, että yhdestä asiasta me olemme tässä salissa kaikki samaa mieltä: siitä, että Suomi tarvitsee kasvua, sillä ilman kasvua eväät hyvinvoinnin rahoittamiseksi on syöty äkkiä, mutta ne eväähän on syöty jo aikaa sitten. Valtion budjetti on ollut kroonisesti alijäämäinen jo vuosia. Ja kun te nyt niin kovasti siellä kritisoitte hallituksen kasvutoimia, niin tämmöisenä ihan ystävällisenä huomiona haluan teille muistuttaa, että ei sitä kasvua näkynyt kyllä teidänkään aikana. Suomen talous ei ole reaalisesti kasvanut 17 vuoteen, ja siksi Orpon hallitus on nyt sitoutunut tekemään ja on tehnyt merkittäviä reformeja. Nämä reformit olisi pitänyt tehdä aikaa sitten, jotta me olisimme eri tilanteessa, jotta me voisimme katsoa, missä tilanteessa on Ruotsi, missä on Tanska. Nyt me olemme tehneet ne, emmekä enää lykkää.

Sanon vielä sen, että kiitän edustaja Lohea näistä matkailuesityksistä. [Puhemies koputtaa] Tarvitsemme toki vaan investointeja, että saamme matkailuun majoituskapasiteettia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari.

16.28 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän, että ministerit eivät ehtineet ensimmäisellä kierroksella kaikkiin kysymyksiin vastata, mutta yritän päästä tähän vastausnippuun omalla kysymykselläni.

Vähän vielä toistan sitä, mihin ei aika ihan kokonaan ensimmäisellä puheenvuorolla riittänyt, tähän niin sanottuun Fazer-veroon, joka tosiaan uhkaa viedä meiltä valtavan ison investoinnin Lahdesta, Suomesta, aikana, jolloin niitä kasvutoimia nimenomaan tarvitaan. Lähtökohtaiset laskelmat ilmeisesti kulkevat niin, että verolla saatava verotulo jää kuitenkin pienemmäksi kuin mitä tämä investointi työpaikkoina, verotuloina sitä kautta toisi. Ja tietenkin on terveempää yhteiskunnassa, että luodaan työn kautta sitä tuloa eikä vaan niistämällä ikään kuin elinkeinoelämän mahdollisuuksia. Haluan ministereiltä nyt pientä heads-upia aiheeseen ja teiltä kommenttia: kuinka te voitte vaikuttaa valtiovarainministeriöön, että tämä Fazer-vero torpataan jo valmisteluvaiheessa? Tällä hetkellä se on lainsäädännön arviointineuvoston käsittelyssä. Toivon, että tämä verohanke torpataan ja laitetaan sinne Mariaanien hautaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

16.29 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täytyy kyllä sanoa näihin perussuomalaisten kommentteihin siitä, että täällä maahanmuutto ratkeaa käsiin, että kyllähän ihan itse tämän aiheutatte tällä paikallisella sopimisella ja sillä, että Tallinnan satamassa, Puolassa tai vaikkapa Romaniassa voidaan niitä paikallisia sopimuksia kirjoittaa, ja mitään toivoa ei ole siitä, että niitä voitaisiin valvoa, koska rahoitus puuttuu tai harmaaseen talouteen ei haluta puuttua. Elikkä tänne voidaan tulla alle TESien tekemään töitä, ja varsinkin kun tässä nyt tämä yleissitovuuskin näyttää rapautuvan samalla.

Työrauha, paikallinen sopiminen, sovittelijajärjestelmä — työllisyysvaikutus pyöreällä, ja näitä te kutsutte suuriksi reformeiksi ja työmarkkinauudistuksiksi. [Susanne Päivärinnan välihuuto] En oikein ymmärrä, mistä tämä ajatus kumpuaa, mutta ehkäpä ministeri tätä voi meille avata.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Vielä viimeiseksi: mitä hallitus on tehnyt palkka-avoimuuden ja palkkatasa-arvon eteen, varsinkin peilaten siihen, että tämä palkkamonttuvientimalli on nyt jyrätty läpi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.30 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun jokaista avointa työpaikkaa kohti on 12 työnhakijaa, niin täytyy kysyä hallitukselta, kuinka paljon suurempi luvun pitää vielä olla, jotta tarjontaa on riittävästi — koska nyt näyttää olevan tarjontaa aivan riittävästi — että työllisyys paranisi. Näyttää siltä, että vain tätä puolta tehdään ja sitten niitä avoimia työpaikkoja on neljäsosa siitä, mitä niitä oli tässä puolitoista vuotta sitten. Kertoo jotain tästä talouspolitiikan linjasta.

Ministeri Satonen puhui tässä, että kohtaanto-ongelmaa on työpaikoilla ja työntekijöillä. Kyllä, kohtaanto-ongelmaa on, ja se kohtaanto-ongelma koskee osaamista, ja se koskee sitä, miltä paikkakunnalla työ ja työntekijä ovat. Nämä ovat ne kohtaanto-ongelmat, mutta hallituksen esityksessä ovat just päinvastaisia tällä alueella. Osaamiseen ei haluta panostaa, sieltä aikuiskoulutustuki on lopetettu, ammatilliseen koulutukseen 120 miljoonan leikkaus. Jos halutaan tehdä uutta ammattia, niin ei. Nyt se pitää tehdä omin toimin eikä haluta yhteiskunnallisesti tukea tätä. Hallitus tekee just päinvastaista politiikkaa kuin mitä se kauniisti juhlapuheissaan puhuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

16.31 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräs merkittävä tekijä talouskasvun kannalta on investointien luvituksen sujuvuus ja ennakoitavuus. Hallitus tähtääkin niiden parantamiseen muun muassa valtion aluehallintouudistuksen yhteydessä vuoden 2026 alussa hallitusohjelman mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Investointien edistämiseksi edetään kohti yhden luukun mallia. Se lisää osaltaan luvituspäätösten ennakoitavuutta ja laatua sekä vähentää muutoksenhaun tarvetta. Toimintatavat yhtenäistyvät valtakunnallisesti ja mahdollistavat viranomaisresurssien tehokkaan jakamisen ympäri maata. Samalla vahvistetaan ennakkollista ohjausta, neuvontaa, viranomaisten yhteistyötä ja digitalisaatiota. Tavoitteena on myös se, että yllättäviä lisäselvitys- ja täydennyspyyntöjä voidaan vähentää hyvällä viranomaisyhteistyöllä, ennakkoinnilla ja neuvonnalla. Tiedustelisinkin ministeriltä, onko uudistus etenemässä aiotussa aikataulussa ja kuinka paljon arvioitte sen parantavan talouskasvumme edellytyksiä [Puhemies koputtaa] ja Suomen mainetta kansainvälisenä investointikohteena.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

16.33 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää myös hallitusta, tässä tapauksessa työministeri Satosta. Keskusta tukee ja on tukenut useimpia hallituksen työelämäuudistuksia. Niistä useimmat ovat olleet tarpeellisia, ja ne vaikuttavat pitkällä aikavälillä.

Meidän pitää nyt yhdessä kannustaa suomalaisia tekemään enemmän töitä. Sitä työtä myös syntyy sitä kautta. Nimittäin sen talouskasvun, mitä täällä peräänkuulutetaan — ja mekin kuulutamme tässä, että tuplataan talouskasvu — kaavahan on lopulta aika yksinkertainen, työtunnit kertaa tuottavuus, ja meidän on pakko molempia parantaa tässä maassa.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Nämä valtavat tki-satsaukset, jotka perustuvat parlamentaarisen työryhmän taustatyöhön, jota hallitus nyt tekee, luovat myös edellytyksiä tuottavuuden parantamiselle. Mutta tarvitaan myös työtunteja lisää, ja sen takia pitää rakentaa nopeita polkuja niille erityisosaajille Suomeen, että oleskeluluvan ja työluvan lisäksi meillä on pankkitili auki ja lapsella koulu- tai päivähoitopaikka kahdessa viikossa. [Puhemies koputtaa] Eli työtä lisää, ja kannustetaan suomalaisia tekemään myös verotuksen kautta lisää työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

16.34 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministereille esityksestä ja hyvistä puheenvuoroista tähän asiaan liittyen.

Edustaja Mäkynen, joka nyt ei tässä ole paikalla, nosti esiin epävarmuuden talouden näkymistä, ja se on osittain totta. Vientivetoisessa Suomessa globaalit suhdanteet, kuten Saksan talouden tila, vaikuttavat tähän merkittävästi. Juuri siksi hallituksen kilpailukykyä vahvistavat toimet ovat tärkeämpiä kuin koskaan. Hallituksen päätökset, kuten paikallisen sopimisen lainsäädännön hyväksyminen, eivät ole vain sanoja vaan konkreettisia tekoja, joilla parannamme osaltaan yritysten toimintaympäristöä ja houkuttelemme investointeja Suomeen. Näitä hallituksen toimia voisi SDP:kin kannattaa, jos huoli Suomen kilpailukykyä kerran on. Kansainvälisessä kilpailussa pärjäämme vain sillä, että kilpailukykyämme on riittävä. [Niina Malmin välihuuto] Kysynkin ministeriltä: mitä uusia toimia hallitus aikoo ensi kevään puoliväliriihessä esitellä, jotta Suomen kilpailukykyä ja investointiympäristöä voidaan edelleen vahvistaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.35 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä aiemmin mainittiin, että joku keskustan asia ei mennyt järkeen. Minä jos vaimolle sanon jostain hänen puheestaan — saatan, ihan hypoteettinen tilanne — ettei mene järkeen, niin hän voi useimmiten kyllä vedota siihen minun järkeeni, että vika onkin siinä eikä hänen esittämässään asiassa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on rajaamassa, kuten täällä on tuotu aiemmin esille, investointien verohyvityksen suuryrityksille. Muun muassa Etelä-Savon kauppakamari on itäisen Suomen ohjelman lausunnossaan todennut tämän ongelmallisuuden pk-yritysten kannalta — ministeri siitä hieman jo vastasikin — mutta on välttämätöntä, että näitä edistetään erityisesti meidän tyyppisillä alueillamme, missä suuryrityksiä yksinkertaisesti ei ole. Tämä ohjelmaluonnos varsin heikosti vastaa niihin tarpeisiin ja tavoitteisiin, mitä sille asetettiin, ja siihen on tullut runsaasti lausuntoja. Toivon mukaan, niin kuin edustaja Eskelinen totesi, ne otetaan vakavasti huomioon ja ne näkyvät sitten toimenpide-ehdotuksina. Oikeastaan toistan sen saman kysymyksen, minkä edustaja Eskelinen toi ja itse asiassa Jukkolakin: mitä ihan oikeita konkreettisia toimenpiteitä on tulossa meidän alueellemme? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

16.37 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että tämä keskustelu työllisyyskehityksestä on hallitukselle vähän kiusallinen. Sillä halli-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

tuksella, jota te parjasitte koko viime vaalikauden, työllisyyskehityshän oli huomattavasti parempaa. Nythän työllisyyskehitys on ollut vain miinusmerkkistä: 57 000 työllistä vähemmän kuin tämän hallituksen aloittaessa. Suomen Pankki, mutta myös valtiovarainministeriö aikaisemmissa ennusteissaan, ei ole uskonut siihen, että te saavutatte tämän oman tavoitteenne 100 000 uudesta työllisestä. Ja kun tämä tilanne tältä näyttää, niin ymmärrän oikein hyvin, että hallitus ei haluaisi käydä tätä keskustelua yhtään sen enempää, koska tosiasiallisesti tulokset ovat erittäin huonoja. Ja kun täällä hehkutetaan toimenpiteitä, niin toivoisi, että hehkutettaisiin enemmän tuloksia.

Mutta muutama keino, joita voisi jo nyt tehdä: Yksi keskeinen syy, minkä takia kehitys on ollut sellaista kuin on, on kuluttajien luottamus. Sitä pitäisi vahvistaa. Se liittyy ostovoimaan. Sitä me voidaan tukea verotuksen avulla. Toinen liittyy sitten investointeihin, ja tästä edustaja Kari piti esimerkiksi erittäin hyvän puheenvuoron, että Fazer-vero kannattaa kyllä jättää tekemättä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

16.38 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Halusin toisen puheenvuoron pitää: virittäydyin edustaja Hoskosen hyvän puheenvuoron jälkeen, kun hän puhui energiasta ja energian hinnasta. Se on meille kaikille aivan elintärkeä asia, ja erityisesti yrityksille, ja nyt on vain päässyt käymään sillä tavalla, että olemme itse omilla toimillamme hinnoitelleet energian hinnan korkealle. Tällä tarkoitan ensisijaisesti päästökauppajärjestelmää, joka on omiaan sulkemaan tehtaita Suomessa ja Euroopassakin ja siirtämään ne maihin, joissa tuotanto on halvempaa. Tässä ei ole mitään järkeä, ei Suomen eikä edes ilmaston kannalta.

Arvoisa puhemies! Energiapolitiikka tarvitsee remontin. Hallitus ottaa kyllä oikeita askeleita oikeaan suuntaan, mutta paljon enemmän pitäisi tehdä. Väistämättä tulee mieleen tässäkin kohtaa, että meidän pitäisi turpeelle antaa toivottu kunnianpalautus ja ottaa se plettiin mukaan, koska sillä me varmistaisimme myöskin nämä kylmät päivät.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

16.39 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun jaoston puheenjohtajana esittelin tämän mietinnön näiltä osin, niin pitäydyn myös nyt vastauspuheenvuorossani mietintötekstissä. Täällä on matkailusta puhuttu, ja luen sen lyhyen päätöksen, mitä matkailusta on kirjoitettu tähän mietintöön: ”Matkailun edistämiseen kohdennettavat määrärahat supistuvat 2 miljoonan euron verran 7,8 miljoonaan euroon, mikä johtaa myös henkilöstön vähennyksiin. Valiokunta pitää leikkauksia valitettavana, mutta painottaa samalla paikallisesti tehtävän pitkäjänteisen työn ja alueellisten toimijoiden yhteistyön merkitystä.” Edelleen — en lue nyt sitaattia, kun tuo kello tuossa kulkee — täällä käsitellään monessa kohdassa nyt näitä puhtaan siirtymän investointeja. Korostan, että tämä on yksimielisesti valtiovarainvaliokunnassa hyväksytty mietintö. Kuitenkin kuulen sieltä salin oikeimmalta laidalta jatkuvasti puhetta siitä, että tämä koko ilmastonmuutos on jotain hömppää ja se on keksittyä ja haitallista ja kaikki siihen liittyvä on järjetöntä ja muuta. Ainakin tässä mietinnössä korostetaan kovasti siihen liittyviä investointeja — yksimielisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

16.40 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vain puolitoista vuotta sitten se työllisyysperintö oli, että ennätyskorkea työllisyys ja puhuimme työvoimapulasta. Puolitoista vuotta myöhemmin olemme puhumassa vain hallitusohjelmakirjauksista, negatiivisista työllisyyskehityksistä ja sitten uskosta. Minä en usko näihin työmarkkinauudistusten työllisyysvaikutuksiin. Ja miksi ne ovat näin rajuja? Ennen kokoomuksessa oli ääntä myös opettajilla, sairaanhoitajilla ja naisyrittäjillä. Sen takia, kun katsoimme kasvutoimia, olimme huolissamme kotitalousvähennyksenkin romuttavasta vaikutuksesta, josta nähdään nyt uutisia naisyrittäjiltä.

Elinkeinoministeri, olitteko yllättyneet, että ostovoima kiinnostaa demareita? Nimenomaan ostovoima kiinnostaa, palkanmuodostus ja siitä maksettavat verot. Ja sen takia on yllätys, että Petteri Orpon toisena budjettina tulemme tilanteeseen, jossa keskivertopalkansaaja maksaa enemmän veroja kuin kymmenen vuoden aikana.

Ottakaa edes kasvuvinkkinä nyt sitten se EK:n välittämä huoli yrityksistä, että tämä mainerahatti maahanmuuton osalta vaikeuttaa korkeakoulutettujen saamista Suomeen.

Ja brexit-terveisinä — tulin Oxfordista viime yönä: Vienti väheni, tuonti väheni päämarkkina EU:lle noin 30 prosattia, ja yli miljoona työpaikkaa mennyt. Ei flirttailla EU-erolla missään puolueessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström.

16.42 Noora Fagerström kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Yksi, mistä olen aika huolissani, on se, kuinka suomalaiset suhtautuvat yrittäjyyteen. Julkisessa keskustelussa ja täällä salissakin monesti yrittäjät ja palkansaajat asetetaan vastakkain, mutta on kuitenkin totta, että kestävä talouskasvu syntyy yksityisiin yrityksiin ja siellä ovat ihan yhtä suuressa arvossa palkansaajat kuin yrittäjätkin. Olen sitä mieltä, että meidän tulisi enemmän luoda myönteistä ilmapiiriä yrittäjyyden ympärillä, ja yksi, mistä olin aika surullinenkin, oli Danske Bankin teettämä tutkimus, tai tämmöinen kysely, Taloudellinen mielenrauha 2024. Edelleen suomalaiset pitävät lottovoittoa hyväksytympänä tapana vaurastua kuin yrittäjyyttä, ja tämä on kyllä sellainen asia, mihin minun mielestäni täytyisi keskittyä enemmän.

Haluaisinkin kysyä, ministeri, teiltä: miten te näkisitte, kuinka arvostusta voitaisiin lisätä yrittäjyyttä kohtaan? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

16.43 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme täällä keskustelleet paljon näistä maan talouteen liittyvistä asioista, ja vielä nostan tuon energiaasian esille. Meillä on hallitusohjelmassa todella hyvät kirjaukset muun muassa biokaasun osalta, joka on niin sanottua puhdasta energiaa, ja jos ajatellaan nyt tuota talousarviota ensi vuodelle, niin se ei tuo mitään parannusta tähän biokaasutuotannon tilanteeseen, päinvastoin. Tällä hallituskaudella on hankaloitettu biokaasun tuottajia todentamisvaatimuksilla, jotta saadaan verohyvitys, ja sitten tämän joustomekanismin, joka viimeksi käsiteltiin, kaksoislaskenta, missä, kun korvataan nestekaasua biokaasulla, pitää laittaa tuplamäärä biokaasua, mikä on täysin järjetön ajatus.

Siksi kysynkin ministeriltä: onko tarkoitus tähän asiaan tehdä nyt korjausta, koska tämä kaksoislaskenta, kaksinkertaisuuden vaatimus, on ihan järjetön. — Kiitos.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

16.44 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sitä jotenkin haluaisi etsiä niitä positiivisia asioita, että pääsisi ministereitäkin joskus kehumään, ja ajattelen niin, että yksi positiivinen asia on varmasti se, että meillä on yhteinen tavoite. Meillä on yhteinen tavoite siitä, että työttömien määrä vähenisi ja työllisyys tässä maassa kasvaisi. Sitten ne keinot ovat sellaisia, että niissä meillä on isoja eroja. Me tekisimme asioita hyvin toisella tavalla.

Suomen Pankin tämän päivän uutisissa sanottiin, että esimerkiksi yksityinen kulutus on vähenenyt, ja eilen saimme lukea uutisia siitä, että ruuan hinta on jäänyt yli 20 prosenttia korkeammalle tasolle kuin puolitoista vuotta sitten — yli 20 prosenttia korkeammalle tasolle. Eli onhan se selvää, että ostovoima ja luottamus tulevaisuuteen on aidosti heikolla tasolla, ja niin kuin Suomen Pankin uutisissa oli, vientikin kasvaa tummien pilvien varjossa.

Hyvä hallitus, te olette hukanneet jo 2,2 prosenttia työttömyysasteesta. Aiemmin laskettiin, että yksi prosentti on yksi miljardi tässä valtiontaloudessa. Ne ovat niin suuria summia, että millä ihmeellä nämä paikataan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

16.46 **Ville Kaunisto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen äärimmäisen huolissani siitä, että Suomessa rahoitusmarkkinat eivät toimi täysin ongelmattomasti. Tämä näkyy etenkin, kun puhutaan pienemmistä yrityksistä, ja he eivät saa välttämättä pankista lainaa siihen yrityksen kasvattamiseen. Tämä jarruttaa erityisesti mikroyritysten kasvua, työllistämistä, vientiä, ja lopulta se myös estää sitä, että uusia kasvuyrityksiä syntyisi. Tämä on kokonaisuudessaan Suomen tulevaisuudelle äärimmäisen vaarallista.

Tästä syystä hallitus syksyllä esitti, tai itse asiassa päätti, että Finnveran rahoitusta kohdennetaan mikroyritysten kasvuhankkeiden rahoittamiseen, ja sen pohjalta Finnvera on lanseerannut uuden mikroyritysten lainapilotin. Siitä saadut viestit ovat erinomaisia, ja sen rohkaisemana oikeastaan haluaisin tietää, ministeri Rydman: Miten näette tämän jatkon? Onko tämä sellainen asia, mihin hallitus haluaa panostaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.47 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että keskustellaan energiastakin. Katselin juuri tuota, niin kuin sanoin, sähkökaupan hintaa, mutta muistakaa sitten tämä sama asia, että kun energiaa tuotetaan Suomessa, me samaan aikaan puhumme tässä salissa, että tänne pitää tulla näitä valtavia datakeskuksia, sitten hiiliteräs korvataan vetyteräksellä. Mitä ne tarvitsevat? Aivan valtavasti sähköä. Me olemme leikanneet 5 000—6 000 megaa sähkön perustuotantoa, ja sitten tässä salissa puhutaan kirkkain silmin kuin kevätaamuna, että meillä on tuulivoima ja aurinkovoima. Mitä tekemistä niillä on datakeskusten tai hiiliteräksen korvaavan vetyteräksen kanssa? Ei mitään. Yksikään firma ei tuo tietokonefirmoja tänne eikä hiiliterästä korvaavia vetyteräsfirmoja, koska ei niitä pyöritetä sillä sähköllä, joka tuulesta tulee silloin tällöin joskus, kun sattuu tuulemaan. Kyllä minä sen ymmärrän, että kalamiehet seuraavat tuulia. Tuuli vaikuttaa saaliiseen, mutta ei hyvänä aika, jos te rupeatte minulle väittämään kauniina talvipäivänä, että tuulimyllyllä teemme terästä taikka pyöritämme datakeskuksia. Toivotan teil-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

le vain hyvää joulua. Siinä kyllä aika käy joulua odottaessa pitkäksi. Mutta tulkaa nyt, hyvät ihmiset, tähän maailmaan. Lopettakaa tuo höporehtiminen kaikista hulluista asioista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Kaunistola ja sitten ministeri.

16.48 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Maailmantalouden tilaan vaikuttamismahdollisuutemme ovat suhteellisen pienet. Siksi hallitus vaikuttaa siihen, miten se voi, eli yrittämisen ja työllistämisen mahdollisuuksiin kotimaassa. Tärkeintä on laittaa oma pesä kuntoon. Sitä on myös tehty erityisesti työmarkkinoilla. Työmarkkinoiden rakenteita uudistetaan historiallisella tavalla. Työrauhalainsäädäntö astui voimaan keväällä. Viime viikolla eduskunta puolestaan hyväksyi paikallisen sopimisen lainsäädännön. Suomen kilpailukykyä vahvistetaan myös vientivetoisella palkkamallilla. Lisäksi hallitus purkaa yritysten työllistämisen esteitä muun muassa yhteistointitalain uudistuksella. Olisinkin kysynyt ministeri Satoselta siitä, kuinka paljon kaavailtu yt-lain uudistus keventäisi yritysten hallinnollista kustannustaakkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja sitten on ministereitten puheenvuorot. Jälleen viisi minuuttia molemmille. — Ministeri Satonen ensiksi.

16.49 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Ensin vastaus muutamaan täsmäkysymykseen, ja sen jälkeen ajattelin mennä tarkemmin tähän työllisyyden isoon kuvaan ja vähän historiaankin, jota täällä on käyty läpi.

Ensimmäisenä edustaja Perholehdolle. Puhuitte näistä perusteettomista pätkätöistä. Viittasitte ilmeisesti tähän määräaikaisia työsuhteita koskevaan lainsäädäntöön, joka on siis tällä hetkellä työryhmävaiheessa. Sen lähtökohta ja idea on koko ajan ollut se, että se helpottaa työllistymistä eli pitkälti keskittyy varmaan lähinnä siihen, kun ensimmäistä kertaa työsuhte muodostetaan tai sitten työtehtävä vaihtuu hyvin toisenlaiseen — tästä ei tarkkaa luetteloa ole. Mutta sen idea on nimenomaan helpottaa työsuhteen saamista, ei sitä, että jatkuvasti peräjälkeen tehtäisiin määräaikaisia työsuhteita ilman eri perusteita. Tämä on tärkeä asia.

No, sitten edustaja Andersson kysyi tästä osatyökykyisten yhdistelmävakuutuksesta, ja täällä puhuttiin myös tästä palkka-avoimuusdirektiivistä. Nämä ovat kaikki sosiaali- ja terveysministeriön alaa, joten jätän ne kysymykset sinne.

Edustaja Suhonen, kiitoksia tästä luottamusmiehen antamasta kysymyksestä. Tähän on kyllä helppo vastata, että kun tämä luottamusmies itse siinä kertoo, kuinka hyvin tämä paikallinen sopiminen toimii järjestäytyneessä yrityksessä, niin se on hieno asia, että nyt se annetaan myös järjestäytymättömiin yrityksiin. Eli myös ne yritykset, jotka eivät ole työnantajaliiton jäseniä, joissa ehkä ei ole luottamusmiestäkään mutta joissa on valittu luottamusvaltuutettu, voivat tehdä näitä ihan samoja sopimuksia kuin nämä toisetkin yritykset. Se on ennen kaikkea oikeudenmukaisuuskysymys, mutta sillä on varmasti merkitystä myös työn tuottavuuteen, ja uskon, että on myös työllisyyteen, vaikka nämä valtiovarainministeriön laskentamallit eivät kykenekään sille työllisyysvaikutuksia laskemaan. Kaikki tietävät myös, että vientivetoinen palkkamalli toteutuessaan on varmasti merkittävä työllisyystoimi, vaikka sille ei pystytäkään näillä laskentamenetelmillä vastauksia antamaan.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

No, sitten tähän työllisyystilanteeseen: Minulla on täällä nyt myöskin oikein kalvoja mukana, että voidaan sitten vaikka käydä nämä sosiaalidemokraattien kanssa läpi erikseen, että minkälainen se Marinin hallinnon perintö nyt oikein oli.

Ensinnäkin, Sipilän hallituksen aikana syntyi noin 125 000 työpaikkaa, ja samaan aikaan työttömien määrä väheni noin 110 000. Rinteen—Marinin-kaudella syntyi myös vähän yli 100 000 työpaikkaa, mutta työttömien määrä väheni hyvin minimaalisesti, koska tämä työllisyyslisäys tuli lähinnä työperäisestä maahanmuutosta ja siitä, että opiskelijat ja eläkeläiset rupesivat tekemään enemmän töitä. Ja kaikkein hätkähdyttävintä on se, mikä tästä kuviosta käy ilmi, että korona-ajan jälkeen tehtyjen työtuntien määrä ei noussut lainkaan, vaikka työllisten määrä nousi viisi prosenttia, koska meillä osa-aikatyön määrä kasvoi niin paljon. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Kansantalouden kannalta on valitettavasti niin, että jos kaksi ihmistä tekee puolipäiväistä työtä tai yksi tekee koko-aikaista, niin sen vaikutus on sama, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] ja tästä on nimenomaan kyse. Eli se perintö, jonka tämä hallitus sai — mainittakoon sekin nyt vielä, että työllisyysaste, vaikka se olikin kohtuullisen korkea, oli Pohjoismaiden alhaisin, ja samaan aikaan oli tapahtunut viimeisen kahden vuoden aikana niin, että työnantajajaritysten määrä on laskenut kymmenen prosenttia, [Piritta Rantasen välihuuto] mikä on työntekijän kannalta erittäin huono asia, kun on vähemmän vaihtoehtoja — se työllisyysaste, josta me lähdimme, oli sellainen, että sillä ei pystytty rahoittamaan näitä hyvinvointiyhteiskunnan palveluita. Juuri sen takia näitä reformeja lähdettiin tekemään. [Miapetra Kumpula-Natrin välihuuto] Se on tietenkin selvä, että nämä reformit alkavat vaikuttaa voimakkaammin siten, kun suhdanne kääntyy, eikä se tapahdu hetkessä. [Miapetra Kumpula-Natri: Milloin ne vaikuttaisivat ilman reformeja?] Paikallinen sopiminen on tästä talosta mennyt läpi viime viikolla, vientivetoinen palkkamalli tänään. Ei se voi vielä vaikuttaa käytännössä, mutta kyllähän se siitä lähtee vaikuttamaan. Työttömyysturvauudistus on ollut voimassa — kun täällä joku kysyi, mikä oli kaikkein merkittävin, niin työttömyysturvauudistus on varmasti ollut kaikkein merkittävin työn tarjonnan lisääjä — noin kolme kuukautta tällä hetkellä kaikilta osiltaan. Eli kyllä tämä rupeaa vaikuttamaan aivan varmasti. Valtiovarainministeriön viimeinen arvio siitä — joka muuten päivittyi heidän sivuillaan jatkuvasti — on se, että nämä hallituksen kaikki työllisyystoimet ovat yhteensä noin 90 000, kun tämä vaikutus lähtee realisoitumaan, mutta kansainvälisille suhdanteille me ei voida mitään. Sille me ei voida mitään, että meidän vientimarkkinat ovat vaikeita. [Lauri Lylyn välihuuto] Ainoa, mille me voidaan, on se, että me laitetaan tätä meidän omaa pesää kuntoon. Kyllä nämä toimenpiteet nimenomaan vahvistavat suomalaisen työn kilpailukykyä vientimarkkinoilla, alentavat työllistämisen kynnystä ja ovat askeleita oikeaan suuntaan. Hetkessä ei tapahdu muutosta, mutta aivan varmasti tämän pitkäaikaiset vaikutukset tulevat olemaan erittäin positiivisia. [Miapetra Kumpula-Natri: Ministeri ei kertaakaan maininnut todellisia lukuja! — Joona Räsänen: Minä vuonna ne alkavat näissä ennusteissa näkymään?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Rydman, 5 minuuttia.

16.54 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Asia on todella niin kuin ministeri Satonen tuossa edellä kuvasi: niillä poliittisilla toimenpiteillä, mitä tehdään, ne tulevat näkyviin viiveellä, ja näin on, että usein hallitukset joutuvat joko siivoamaan edellisen hallituksen sotkuja tai hyötymään niistä, mitä edellinen hallitus on tehnyt. Meillä on nyt sellainen tilanne, että me siivoamme niitä sotkuja. Sen lisäksi meillä on lukuisia uu-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

sia haasteita päällämme johtuen maailmantalouden Suomelle hyvin epäedullisista vaikutuksista.

Meillä tällä hetkellä kuitenkin hallitus tekee erittäin määrätietoisesti kaikki ne kotipesän siivoamisen toimenpiteet, joita ministeri Satonen edellä kuvasi. Edustaja Kumpula-Natri totesi kuitenkin, että hän ei usko, että hallituksen ohjelma ajankaan kanssa puree. No, nämä voivat tietysti joillekin olla uskon kysymyksiä, mutta ehkä kannattaa kysyä ulkopuolisilta arvioitsijoilta. Ulkopuoliset arvioitsijat pääsääntöisesti kyllä nimenomaisesti toteavat, että ne toimenpiteet, mitä hallitus tekee, ovat juuri niitä oikeita. [Miapetra Kumpula-Natrin välihuuto] Viimeisimpänä tällaisena on se, että kun luottoluokittaja Moody's pari päivää sitten arvioi Suomen luottoluokitusta, niin se totesi, että edelleenkin säilytetään luottoluokitus ennallaan, koska he luottavat siihen, että hallitus kykenee viemään ohjelmansa läpi, ja Moody's nimenomaisesti totesi, että he uskovat ja näkevät oman analyysinsä pohjalta, että asteittain hallituksen ohjelma puree ja ainut, mikä voisi vaikuttaa laskevasti Suomen luottoluokitukseen, olisi se, että hallitus ei saisikaan vietyä reformejaan läpi. No, tähän ehkä osittain viittaa sekin, että tosiaan näissä opposition vaihtoehtobudjeteissa vasemmistoliittoa lukuun ottamatta ei oikeastaan ole lähdettykään perumaan hallituksen tekemiä uudistuksia, eli kyllä niiden merkitys ja tärkeys laajasti tunnutaan oppositiossakin ymmärrettävän, mitä nyt sitten leukoja louskutetaan muodon vuoksi kannatuksen toivossa niiden vastustamiseksi. [Mika Karin välihuuto]

Joka tapauksessa on ollut ilahduttavaa se, että sosiaalidemokraattien riveissä on ainakin puheen tasolla tiedostettu, että korkeammat verot vaikuttavat talouteen negatiivisesti. Tämä oli se asia, mistä olin kovasti ilahtunut, että tämä on vasemmalla alettu tiedostaa, ja toivon, että sitä sovelletaan johdonmukaisesti. Tämä hallitus ei mielellään yhtäkään veroa kiristä. Meillä on tietysti se hyvin vaativa tilanne, että joudumme tasapainottelemaan yhtäältä sen kanssa, että haluamme säilyttää sen hyvän luottoluokituksen Suomelle, mikä edellyttää tietystikin tiukkaa menokuria, se edellyttää tiukkaa talouspolitiikkaa, ja jossakin tapauksessa joudumme myöskin arvioimaan sitä, pitääkö sitä tehdä verotuksen kautta, niin kuin on valitettavasti muutamassa tilanteessa jouduttu tekemään. Toivottavasti puoliväliriihessä voidaan tarkastella myöskin verotuksen painopistettä erilaisista näkökulmista.

Sitten muutamia erityiskysymyksiä, mitä täällä on noussut esille.

Edustaja Kaunisto nosti esille Finnveran merkityksen. Uudistamme Finnvera-lainsäädäntöä, jotta rahoitusta olisi kaikissa tilanteissa hyvin saatavilla erikokoisille yrityksille.

Edustaja Seppänen nosti esille kaivoskysymykset. Puhtaaseen siirtymäänkin liittyen kaivosteollisuus on merkittävän tärkeä asia. Tässä joudumme tietysti tasapainoilemaan yhtäältä sen kanssa, että kaivostoiminta on kannattavaa ja että se myöskin on sellaista, että luovitus on riittävän sujuvaa, mutta toisaalta myöskin sen, että huomioidaan sitten ympäristökysymykset, mikä liittyy juuri siihen paikalliseen hyväksyttävyyteen, jota edustaja Seppänen piti esillä. Meillä on juuri valmistumassa — tai valmistunutkin, piakkoin julkaistaan — uusi mineraalistrategia, jossa kiinnitetään myös erityistä huomiota siihen, että kaivostoimintaan liittyvä arvonlisä myöskin mahdollisimman laajoilta osin pysyy Suomen rajojen sisäpuolella.

Sitten teollisuuspoliittisesta strategiasta kysyi esimerkiksi edustaja Viitala. Sehän on ollut sillä tavoin tehokas strategia, että itse asiassa monista niistä toimenpiteistä, jotka ovat tulleet sen strategiaprosessin aikana esille esityksinä, on itse asiassa myöskin tehty jo poliittisia päätöksiä. Niistä merkittävin on varmasti tämä suurten teollisten investointien verokannuste.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Sitten edustaja Mehtälä puhui luvitusprosesseista. Niihin viittasi myöskin edustaja Savio. Ne ovat tietysti aivan keskeisen tärkeitä, että investoreilla on riittävän selvä näkymä siihen, mitä tuleman pitää, mitä heidän tarvitsee tehdä, jotta investoinnit menevät läpi. Tämä prosessi on hyvin ympäristöministeriössä edennyt, toivottavasti luvituksen sujuvoittamista sitä kautta myöskin saadaan. Sen kuitenkin haluan todeta edustaja Mehtälälle, että ennen kaikkea tällä investointitukikannusteella vastataan siihen kansainväliseen investointitukikilpailuun eikä niinkään tähän luvituspuoleen, joka on omanlaisensa kysymyksenasettelu.

Edustaja Puisto nosti esille sen, miten merkittävä haaste taloudellemme Euroopassa laajasti on liiallinen sääntely. Yhdysvalloissa sitä kevennetään, ja niin on oikein.

Edustaja Riipillä ja edustaja Kososella oli myöskin paljon puhetta tki-panostuksista. Niissä teemme strategisia valintoja ja ennen kaikkea temaattisia valintoja. Panostamme niihin sektoreihin, joilla Suomessa on jo tällä hetkellä merkittävä suhteellinen etu, jotta säilytämme sen suhteellisen edun [Puhemies koputtaa] mahdollisimman pitkään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tässä vaiheessa keskustelu keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 17.00.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 20.25.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta 32. — Sieltä ensimmäisenä edustaja Kallio, olkaa hyvä.

20.25 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Julkisen talouden tervehdyttäminen edellyttää talouskasvun edellytysten vahvistamista. Keskustan ajattelussa talouskasvu ei tarkoita luonnonvarojen kestämatöntä käyttöä, vaan kasvu on kestävää ja vihreisiin teknologioihin pohjautuvaa, luonnon kantokyvyn huomioivaa kasvua. Keskusta tukee hallituksen linjaa kasvattaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan panostuksia määrätietoisesti edellisellä vaalikaudella parlamentaarisesti eduskuntapuolueiden kesken sovitun mukaisesti. Tki-toiminnan vaikuttavuutta tulee lisätä, ja tuen on kohdistuttava laajasti koko Suomeen, myös itäiseen Suomeen. Tämä edellyttää, että yritysten ja korkeakoulujen yhteistyö on tiivistä kaikkialla Suomessa. Tki-toimintaan panostaminen ei yksinään kuitenkaan riitä, jollei hallitus samanaikaisesti varmista, että osaavaa työvoimaa on saatavilla.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa luvataan edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä. Tämän toteuttamiseksi tarvitaan samanaikaisesti toimia sekä biokaasun tuotannon että käytön edistämiseen. Vuoden 2025 talousarvio ei kuitenkaan tuo parannusta biokaasutuotannon kannustimiin. Hallituksen on olennaista varmistaa, että talousarvioon varatuilla määrärahoilla saadaan todella toteutettua uusia biokaasulaitos- ja kierrätyslannoitetuotantoinvestointeja Suomessa. Keskusta on peräänkuuluttanut biokaasun tuotannon ja käytön tarkastelua kokonaisuutena.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Tuotantoa on vauhditettava ja varmistettava niin, että sähköverkot mahdollistavat hajaute-
tun uusiutuvan energiatuotannon koko maassa.

Arvoisa puhemies! On välttämätöntä, että alueiden elinkeinoelämän erityispiirteet ote-
taan huomioon päätöksiä tehtäessä. Yhden politiikan malli ei toimi. Hallituksen tulee ra-
kentaa kestävämpi malli aluetukien jakoon ja perua tukialuekarttaan tehdyt muutokset.
Suomen tulee myös vaikuttaa Euroopan unionissa tavalla, joka lopettaa tukialuekartan nol-
lasummapelin ja tunnustaa alueiden erityispiirteet väestökehityksen, elinkeinoelämän tar-
peiden ja rakennemuutoksen osalta.

Suomen menestymisen kannalta on myös välttämätöntä, että kasvualueille tehdään par-
lamentaarisesti pitkän tähtäimen tiekartat. Tällä tavoin kasvualojen toimijat voivat luottaa
julkiseen taustatukeen ja yli vaalikausien ulottuvaan tahtotilaan alojen vauhdittamiseksi.
Yrityskehittämistä on vaivannut vaalikausittain vaihtuva ohjelmatyö ja samalla jo toimi-
viksi havaittujen yhteisöjen hajoaminen sekä työn valuminen hukkaan.

Myös matkailualalle on laadittava riittävän kunnianhimoinen alan kasvustrategia. Ta-
voitteeksi on asetettava matkailun tuplaaminen vuoteen 2030 mennessä ja matkustusta-
seen saaminen tasapainoon, jolloin matkailusta tulisi tuloja Suomeen saman verran kuin
mitä suomalaiset vievät matkailueuroja maailmalle. Alijäämä on tällä hetkellä, tai itse
asiassa oli vuonna 2023, yli puolitoista miljardia euroa.

Keskusta ei hyväksy leikkausta matkailun edistämisen rahoitukseen Business Finlandin
toimintamenojen osalta. Nämä leikkaukset ovat äärimmäisen haitallisia yhden kasvualam-
me kehittymiselle. Emme hyväksy myöskään alennetun alv-kannan korotusta. Matkailun
vahvistaminen tuo alueelle ja ihmisille laaja-alaisesti tuloja, myös sivutulot. Matkai-
lualan kokonaisuuksia voitaisiin myös paketoita laajemmiksi tuotteiksi. Matkailu on ala,
joka pitää saada koko Suomessa kasvuun merenrannalta Järvi-Suomeen ja Lappia tieten-
kään unohtamatta.

Keskusta ei myöskään hyväksy hallituksen esitykseen sisältyvää Visit Finlandin matkai-
lun edistämisrahoituksen leikkausta. Erityisen merkittävä asia matkailuun panostaminen
on itäisen Suomen kannalta. Jo hallituksen itäisen Suomen ohjelmaluonnos ei ole tuomas-
sa juurikaan konkreettisia kehittämisen välineitä.

Arvoisa puhemies! Keskusta esittää, että Suomessa käynnistetään puurakentamisen ja
erityisesti hirsirakentamisen kasvuohjelma. Tällä tavoin voidaan samalla pienentää pääs-
töjä ja saada kasvavaa vientiteollisuutta Suomeen. Samalla myös rakentamista kotimark-
kinoilla saadaan elpymään.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus heräsi hieman myöhään harmaan talouden torjuntaan
kesken vaalikauden. Työ- ja elinkeinoministeriöön on asetettu työryhmä torjuntaohjelman
päivittämiseksi, mutta se antaa vielä odotuttaa itseään. On huolestuttavaa, että tämä työ on
viivästynyt. Keskusta esittää harmaan talouden torjuntaohjelman jatkamista edelleen. Sil-
loin on tärkeää osoittaa vastuuviranomaiselle riittävät voimavarat, jotta vilpintekijät saa-
daan kiinni ja heiltä perittyä takaisin rikollisella toiminnalla saatu hyöty. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hy-
vä.

20.30 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Yksi Suomen kansantalouden
kirstunnaulaus, näin julmasti sanoen, on energian hinta. Se, mihin tämä suomalainen il-
mastopolitiikka on meidät ajanut järjettömillä päästökaupparatkaisuilla, aiheuttaa sen, että

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

me olemme liukumassa sellaiseen lamaan, jota emme ole vielä ennen nähneet. 15 miljoonan tonnin väärä päästöperuste koskien turvepeltojen kahdeksan miljoonan tonnin päästöä, viiden miljoonan tonnin hiilensidontaa soille, ja sitten metsien koko hiilinielua emme saa laskea eduksemme, kun tämänhetkinen päästökaupan hinta on noin kuudenkymppin paikkeilla tällä hetkellä — en muista tarkkaa lukua, suurin piirtein 60 euroa per hiilidioksiditonni on tällä hetkellä päästökaupan hinta. Jo näillä hinnoilla me menetämme lähes miljardin joka vuosi, ja tämä menetetty miljardi kertaautuu satakertaiseksi erilaisten tuotteiden hinnoissa. Se nostaa kaikkea.

Ja sitten kun katsotaan, mitä me olemme tehneet: todellisen emämunauksen. Olemme purkaneet puhtaan sähkön toivossa sähköntuotantotehoa valtakunnan verkosta noin 3 000 megaa erilaisia voimalaitoksia. Inkoon voimalaitos on purettu kokonaan, Meri-Porin voimalaitos on naftaliinissa ja odottaa parempia aikoja, tai sitten ei, eli ei käy tällä hetkellä. Venäjän tuontia on menetetty tuhannen megan tehon verran. CHP-sähköä vähennetään, kun turvetta ei käytetä, ja tämä aiheuttaa meille noin 5 000 megan menetyksen vähintään, ylikin. Ja talvella tämä kärjistyy, kun ei turvetta enää käytetä, ja nyt jäistä puuta yritetään polttaa ja sieltä ei tule tehoja. Tämä on varsinainen köyhyysautomaatio, johon Suomi on itsensä ajanut.

Sitten kun katson vielä sitä asiaa eteenpäin, tähän vaikuttaa tietenkin suoraan kaukolämmön hintaan. Tilaston mukaan viiden suurimman suomalaisen kaupungin kaukolämmön hinnat ovat nousseet 30:stä 50 prosenttiin viimeisen kolmen neljän vuoden aikana. Eli kun hinta nousee, niin talous köyhtyy, markkinoilta poistuu raha ja tulemme näkemään vuosituhannen hiljaisimman joulumarkkinan.

Tämän päivän talousennusteet, mitä juuri tuossa aikaisemmin päivällä kuulimme, eivät ole mitään muuta kuin karua tarinaa tekemistämme virheistä, ja tämä tarina tulee jatkuamaan. Hartaasti toivon olevani väärässä, mutta pahoin pelkään, että olen oikeassa.

Olemme menettäneet kilpailukykyä koko ajan markkinoille ja emme kohtapuoliin markkinoi mitään, kun energian hinta on kaikessa a ja o. Tuotammepa mitä tahansa palveluja tai tavaroita, energian hinnalla on siinä ratkaiseva merkitys, sähköllä ja lämmöllä. Tämän me olemme tehneet aivan onnettoman huonosti. Tämä tarkoittaa suoraan valtion verotulojen menettämistä. Sama koskee kuntataloutta, kotitalouksia ja yleensä sisämarkkinaa. Markkinat hiljenivät, niin kuin olemme nähneet. Ei tarvinne ruveta enempää siitä sanomaan.

Sitten kun me vielä vuonna 27 pistämme polttoaineet päästökauppaan, se tarkoittaa sitä, että huoltoasemayritykset joutuvat ostamaan päästöoikeuksia myydäkseen dieseliä polttoaineena. Tällä hetkellä meillä todellakin päästökaupan hiilitonnin hinta — äsken juuri tarkistin, nyt huomasin tuon luvun — on 63,3 euroa. Sitten kun se kysyntä kasvaa, niin hintahan nousee. Tämä nostaa polttoaineen hintaa markkinoilla. Kukaan ei tiedä tarkkaa summaa. Sivistynyt arvaukseni on 20:stä 40 senttiin per litra. Sitten kun polttoaineen päästökauppaa olisi ollut mahdollisuus lykätä vielä vuoteen 31 asti hallituksella, niin piti kiirehtiä, että mennään heti vuonna 27. Maataloushan on tässä on kaikkein suurin häviäjä. Niillä pienillä katteilla, millä suomalainen maatalous tänä päivänä toimii, tämä on melkein armonlaukaus. Aivan käsittämättömiä päätöksiä suomalaisen talouden tuhoamiseksi.

Sitten kun tähän lisätään vielä se, että ministerit ovat ministeriaitiosta esittäneet, että me kompensoisimme näitä hintoja, se se on vasta melkoista politiikkaa, että ruvetaan veronmaksajilta keräämään lisää rahaa valtiolle, että voidaan kompensoida polttoaineiden hinnannousua. Enpä ole hurjempaa esitystä koskaan vielä kuullut. Se olisi varsinainen puuko-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

nisku suomalaisen kansantalouden sydämeen. Ja sitten jakeluvelvoite — polttoaineisiin pitää lisätä biojaetta tällä hetkellä 13,5 prosenttia, vuonna 25 se on 16,5 prosenttia, vuonna 27 se on 22,5 prosenttia, vuonna 28 se on 31 prosenttia, ja vuonna 30 se on 34 prosenttia. Tämä tarkoittaa, että meidän liikennepolttoaineen hinta voi nousta jopa euron litralta. Silloin loppuu suomalaisten kotitalouksien ja pienituloisten ihmisten ja eläkeläisten autolla ajo.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies, lyhyt esimerkki: Nyt meillä on puhuttu koko ajan, että meille tulisi näitä datakeskuksia ja sitten hiiliteräs korvattaisiin vetyteräksellä. Nykyisillä hinnoilla laskettuna vetyteräksen tekeminen maksaa noin viisinkertaisen hinnan verrattuna siihen, mitä nykyinen teräs maksaa, ja näitä valtavia datahuoneita kun rakennetaan, niin 200—300 megaa pitää olla per iso datakeskus valtakunnan verkosta tasaista virtaa, ja tätä tasaista virtaa te olette, arvoisat kollegat, tarjoamassa, että me teemme tuulivoimalla ja aurinkovoimalla. Aivan unennäköä. Älkää ikinä kuvitelko, että jos tasaista verkkovirtaa ei tule, [Puhemies koputtaa] mitä ydinvoima edustaa... Se on unennäköä. Ikinä ei tule toteutumaan. Jos joku kuvittelee, että se toteutuu, niin toivotan onnea ja menestystä, mutta toivon näkeväni sen päivän, että tulette sille samalle kannalle kuin allekirjoittanut, että ei tuulia ja taivaita rakentelemalla teollisuutta tehdä. Menetämme vain kansantalouden kasvun ja siten olemme vaikeuksissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

20.36 Jari Koskela ps: Kiitoksia, rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle osoitetaan ensi vuoden budjetissa noin 3,7 miljardia euroa. Hallinnonalan merkitys Suomelle on kuitenkin tätä moninkertaisesti suurempi. Kuten valiokunnan mietinnössä todetaan, julkisen talouden vakauttamiseksi talouskasvun aikaansaaminen on kaikkein oleellisin. TEM on tässä tehtävässä keskiössä. Hallitus onkin tehnyt järkeviä toimia niin teollisuuspoliittisen käännöksen kuin tietysti lukuisten työmarkkinatoimienkin muodossa. Olemme nyt matalasuhdanteessa, joten näiden toimien vaikutukset näkyvät selkeämmin vasta tulevaisuudessa. Tärkeää on, että hallituksella on ollut rohkeutta tehdä näitä muutoksia, vaikka ei niillä suosiota juuri kerätäkään. Uudistusten kanssa on jahkailtu jo aivan liian pitkään, kun ei ole ollut riittävästi poliittista rohkeutta.

Työmarkkinatoimista nostaisin esiin paikallisen sopimisen edistämisen, joka hyväksyttiin täällä salissa viime viikolla. Nyt myös järjestäytymättömillä työpaikoilla on mahdollista käyttää yleissitovien työehtosopimusten mukaisia paikallisen sopimisen joustoja. Paikallisesti tiedetään parhaiten, miten työpaikoilla kannattaa toimia. Vastakkainasettelu yrittäjän ja työntekijöiden välillä on turhaa, sillä hyvinvoiva työntekijä on yrittäjän tärkein resurssi ja voimavara. Tämä korostuu ennen kaikkea pienimmissä yrityksissä. Pieni yritys ei kasva isoksi yritykseksi, jos ei se pidä huolta työntekijöistään. Kannustan hallitusta jatkamaan tätä politiikkaa, jolla nimenomaan pienten yritysten kasvupotentiaalia lisätään. Tiedämme, että kaikista yrityksistä 98 prosenttia on pieniä yrityksiä. Jos jokainen näistä kykenisi työllistämään edes yhden uuden työllisen, tarkoittaisi se satojatuhansia uusia työpaikkoja. Pienet ja keskisuuret yritykset ovat ratkaisevassa asemassa, kun Suomen julkista taloutta vakautetaan.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikassa hallituksen linja on, että haluamme korostaa niin sanottua ilmastokädenjälkeämme. Tämä on oikea linja. Suomalainen tuotanto on puhdasta ja vastuullista. Mitä enemmän tuotetaan Suomessa, sen enemmän myös ilmasto hyötyy.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Tärkeitä ovat tietysti myös nämä investoinnit puhtaaseen siirtymään. Odotankin hallituksen esitystä isojen, teollisten puhtaan siirtymän investointien verokannustimista. Sen onnistuminen luo uusia työpaikkoja ympäri Suomea ja mahdollistaa Suomen nousun puhtaan teknologian suurvallaksi, jollainen oikeastaan jo olemmekin.

Arvoisa puhemies! Vaikka puhdas siirtymä ja puhtaat teknologiat etenevät — hyvä niin — emme saa unohtaa turvetuotantoa, jossa meillä on enemmän energiavaroja kuin Norjalla öljyssä. Toisin kuin Suomella, Norjalla on vakaa julkinen talous, ja se johtuu pitkälti turvautumisesta öljyyn. Huolimatta Norjan öljypolitiikasta on Norjassa onnistuttu samaan aikaan vähentämään päästöjä. Norja satsaa voimakkaasti vetytalouteen ja hiilidioksidin talteenottoon. Vaurautensa vuoksi Norjassa on myös liikenne sähköistynyt enemmän. Täällä Suomessa tavallisella kansalla ei ole varaa sähköautoihin, eikä paljon muuhunkaan. Me Suomessa emme ole samalla tavalla tarttuneet omaan suurimpaan luonnonvaraamme eli turpeeseen. Se ei ole vain energia-, kasvu- tai kuiviketurve, josta puhumme, vaan lukuisat muut innovaatiot — aktiivihiihen, kotieläinrehun ja jopa lääketieteellisuuden raaka-aineena. Turve venyy näihin kaikkiin. Turpeesta prosessoiduista biostimulanteista toivotaan apua maaperän ja kasvualustojen parantamiseen. Toivon, että hallitus ymmärtää nämä turvetuotannon laajemmatkin käyttötarkoitukset. Meidän pitää ymmärtää, mitä mahdollisuuksia turvetuotannolla on vienninkin suhteen. Me emme ole onnistuneet markkinoimaan riittävästi antibioottivapaata kotieläintuotantoamme, joka siis nojaa nimenomaan kasvuturpeeseen. Vastustuskyky antibiootteja vastaan on lisääntynyt juuri siksi, että antibiootteja muualla maailmassa syötetään kotieläimille. Suomella on tähänkin ongelmaan tarjolla ratkaisu, jos vain lopettaisimme turvetuotannon järjestömän ja lyhytnäköisen demonisoinnin. [Puhuja selvittää kurkkuaan] — Anteeksi. — Nyt pitää ottaa järki käteen. Nyt on oikea hetki turpeen kunnianpalautukselle. Mitä jos tehtäisiin norjat ja noustaisiin täältä, tästä taloudellisesta suosta, ylös?

Arvoisa puhemies! Olen sitä mieltä, että hallitusohjelmassa on hyviäkin kirjauksia, mutta nyt on vain siitä kysymys, että ne pitää ottaa toden teolla, täysimääräisesti, käytäntöön. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

20.41 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallitus pitää vaikeasta taloustilanteesta huolimatta kiinni lupauksistaan pitää huolta yrityksistä, niiden toimintaympäristöstä ja kilpailukyvyistä, lupauksistaan purkaa määrätietoisesti esteitä korkeamman työllisyyden edestä uudistamalla työmarkkinoita ja lupauksistaan vahvistaa kasvun edellytyksiä panostamalla osaamiseen, tutkimukseen, innovaatioihin ja puhtaaseen siirtymään.

Paljon on saatu aikaan. Muutokset aina työrauhalainsäädännöstä paikallisen sopimisen lainsäädäntöön ovat merkittäviä ja tärkeitä uudistuksia, jotka olisi pitänyt tehdä jo paljon aiemmin. Emme kuitenkaan tyydy vielä tähän, ja paljon on vielä tehtävää. Kestävää kasvua ja hyvinvointia ei voi olla, jos yritysten edellytykset kasvaa, toimia ja työllistää eivät ole kunnossa. Nämä muutokset ovat kriittisiä myös sen takaamiseksi, että saamme Suomen suunnan käännettyä ja taloudellista tilannettamme kohennettua. Ajat ovat vaikeita, eikä helppoja päätöksiä ole. Siksi tätä kasvun ja uudistavan työ- ja elinkeinopolitiikan linjaa on jatkettava ensi vuoden budjetissa, ja näin hallitus myös tekee.

Arvoisa rouva puhemies! Yhtenä työllistymisen ja työllisyyden haasteena nostan esiin ikääntyneiden työllisyyden. Suomessa ikääntyneiden työllisyys on kehittynyt viime vuosi-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

na jo parempaan suuntaan, mutta silti olemme tällä hetkellä muita Pohjoismaita ja erityisesti Ruotsia perässä yli 55-vuotiaiden työllisyysessä. Suomella ei ole nykyisen väestökehityksen aikana varaa hukata yli 55-vuotiaiden osaamista ja työpanosta. 55—64-vuotiaiden ikäryhmässä työttömiä työnhakijoita on 46 000 ja työvoiman ulkopuolella 162 000 henkilöä. Liian monella yli viisikymppisellä on kokemuksia ikäsyrtinnästä työmarkkinoilla.

Hyvien työllisyystoimien ohella hallitus on asettanut entisen työministeri Jari Lindströmin tekemään selvitystä juuri ikääntyneiden työllisyysasteen nostamiseksi. Hänen väliraporttinsa julkaistiin lokakuun lopussa, ja loppuraporttia odotetaan ensi kevälle.

Arvoisa rouva puhemies! Tästä varmasti saamme jalostukseen kannustavia ja hyviä keinoja sekä käytäntöjä näiden työllisyysasteiden ratkaisemiseksi. Kaikki keinot 55 plus -vuotiaiden työllistämiseen ja ammattitaidon hyödyntämiseen tarvitaan Suomessa tulevaisuudessakin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.44 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talous ei kasva eikä näytä kasvavan oikein jatkossakaan. Suomen Pankki julkaisi juuri tänään kasvuennusteen, bkt:n kasvuennusteen. Viime vuonna kasvu oli miinus 1,2, tänä vuonna miinus 0,5, ensi vuonna plus 0,8. Vuonna 2026 se oli 1,8, ja vuonna 27 se oli 1,3. Kasvuluvut ovat pieniä, ja kun tässä on kaksi miinusmerkkistä vuotta, niin menee melkein pari vuotta, että saadaan tämä kuoppa kiinni. Eli kovin hyvältä tämä ei näytä.

Hallituksen puolentoista vuoden saldo on myös aika synkkä. 285 000 työtöntä työnhakijaa on tällä hetkellä, ja kasvu yli 300 000:n on tässä lähitulevaisuudessa ilmeinen. Työllisiä on 50 000 vähemmän kuin puolitoista vuotta sitten. 100 000 uutta työpaikkaa luvattiin, ja 50 000 on mennyt miinukselle, eli 150 000 on ero. Avoimia työpaikkoja on neljäsosa siitä, mitä oli lähtötilanteessa, ja tällä hetkellä, lokakuun lopussa, viimeisessä tilastossa niitä oli 24 000. Jokaista avointa työpaikkaa kohti on 12 työnhakijaa. Tämä on tällä hetkellä tilanne. Suomen Pankin ennuste työllisyysasteesta tarkoittaa sitä, että kun tälle vuodelle arvioidaan 76,7 — se on noin pari prosenttiyksikköä laskenut korkeimmasta luvusta — niin vuonna 27 oltaisiin ihan samassa luvussa. Mihin ne uudet työpaikat tulevat? Niitä nyt ei tässä näy.

Velkaa otetaan ennätysmäärä, 27 miljardia. Verotus on ensi vuonna korkeinta kymmeneen vuoteen. Kotitalouksien luottamus on todella heikko, ei kulutusta. Ja taloudesta on myös muistettava, että se on psykologiaa. Ja nyt, kun kotitaloudet eivät kuluta, se näkyy meillä työllisyysessä. Investoinnit eivät ole lähteneet liikkeelle. Osaamista leikataan koko ajan: 120 miljoonaa ammatillisesta koulutuksesta nyt ensi vuoden budjetissa ja 170 miljoonaa aikuiskoulutustuesta. Tämä tarkoittaa esimerkiksi aikuiskoulutustuella Pirkanmaalla 1 135 koulutuspaikkaa, 7 prosenttia toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta. Työmarkkinat on sotkettu perusteellisesti, ja täällä luvataan lisää sotkua.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä eväillä pitäisi saada kasvua aikaiseksi. Tässä on lähtökohdat todella vaikeat. Muutamia asioita pitää tässä korostaa. Tki-panostus on hyvä, ja se on onneksi parlamentaarisesti linjattu. Se on hidas, mutta hyvä ja erittäin tärkeä tie. Osaamiseen olisi tällä hetkellä panostettava, kaikkien osaamiseen. Nyt on leikattu osaamisesta. TE-uudistus on mahdollisuus, mutta sielläkin rahoitus on semmoinen asia, joka näyttää olevan tässä siirtovaiheessa miinusmerkinen. Työpaikkojen ja työntekijöiden kohtaanto-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

ongelma: siellä pitäisi panostaa osaamiseen. Ja sitten mahdollisuus siirtyä toiselle paikkakunnalle töihin: tähän siirtymiseen verovähennysoikeutta on pienennetty.

Vihreät investoinnit eivät ole lähteneet liikkeelle. Tarvittaisiin rakentamisinvestointeja. Me tarvittaisiin omavaraista, puhdasta ja monipuolista energiaa. Siinä olisi meille erittäin iso haaste. Ja sitten voisi sanoa, että olisiko nyt korkea aika kokeilla yhteistyön kättä työmarkkinoilla, katsoa, mitä se tie tuo tullessaan. Olisi kaivettava myös työntekijäpuolelle tärkeitä asioita, eikä vaan koko ajan leikata työntekijäpuolen oikeuksista. Tätä yhteistyön kättä, konsensusta, jolla Suomi on yleensä noussut lamasta, on tarvittu aikaisemmin, ja sitä tarvittaisiin juuri nyt. Se olisi yksi työkalu kasvun aikaansaamiseksi ja ennustettavuuden aikaansaamiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Mehtälä.

20.50 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Muutamia ajatuksia tästä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalasta. Ajattelin pysähtyä muutamaa kokonaisuuteen: ensimmäiseksi talouskasvuun, sitten tähän investointien verohyvitykseen ja luvitukseen, kolmantena energia-asioihin ja neljäntenä päästökauppaan ja jakeluvelvoitteeseen.

Arvoisa puhemies! Suomi pitää viedä reilun kasvun tielle, ja keskusta esittää tavoiteohjelmaa, jolla palautetaan luottamus talouteen ja saadaan maa nousuun. Keskustan tavoitteena on kaksinkertaistaa kasvu ennustettuun nähden. Inhimillisen pääoman lisäksi Suomen on lisättävä yritteliäisyyttä kaikenikäisten keskuudessa. Keskusta vaatii parannusta yrittäjyyden aloittamiseen pienten lasten kanssa ja hallitukselta tukitoimenpiteitä lapsiperheellisille yrittäjille.

Arvoisa puhemies! Esitämme investointien verohyvitystä myös pienille ja keskisuurille yrityksille, yrityksen sisään jätettävien voittojen verottamista vähemmän kuin ulosjaettavia, ja ne sitten yritystoimintaa vireyttävät, arvonlisäveron alarajan nostoa 30 000 euroon ja investointien lupaprosessien nopeuttamista.

Sitten meillä on tuo energia-asiapuoli. Me olemme tämän vaalikauden aikana tehneet päätöksiä, jotka sotivat hallitusohjelmaa vastaan. Hallitusohjelmassa on hyvin kirjattu siitä, että luvataan edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä. No, mitäs me ollaan täällä tehty? Olemme biokaasun osalta tehneet maataloille todentamisvaatimuksen, joka nostaa kustannuksia tiloilla 7 000 eurosta jopa 60 000 euroon. Tämä todentamisvaatimushan on sitä, että todennetaan biokaasun alkupeuran olevan jätteestä elikkä lannasta tai rehujätteestä, ja jos et todenna, niin verottaja verottaa sinua sitten korkeammalla verotusasteella ja tila joutuu maksamaan korkeaa veroa sen vuoksi, että tuottaa omaan laitokseen, omalle tilalle energiaa. Tämä on täysin käsittämätön asia. Ruotsissa vastaavasti ei tarvitse todentaa, ja jos siellä tekee tämän todentamishomman, niin saa verotuksellista hyötyä, siis pluspuolista rahaa. Tämä erotus on Suomen ja Ruotsin osalta tällä hetkellä isolla tilalla 100 000 euroa, ja tähän on aivan käsittämätöntä.

Toinen asia sitten, jos mennään tähän energiapuoleen, on tämä turveasia, mistä täällä jo yksi edustaja puhuikin. On aika erikoista, että meillä on hallitusohjelmassa, että turve on erittäin tärkeää, strategisesti tärkeää, ja kuitenkin tämä hallitus on edelleen vaikeuttanut turpeen käyttöä. 20 megawatin kattilat asetettiin kattilateholaskennan vuoksi suoraan sanottuna turpeen käyttökieltoon, ja samalla turvetuotanto myös päätettiin lopettaa 2030-lu-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

vulla. Edelliset hallitukset olivat puolittamassa turvetuotantoa, ja sitten vielä tämä veroton käyttöraja nostettiin edellisen hallituksen toimesta yli 10 000 megawattituntiin, että tarvitsee maksaa veroa tuosta turpeesta.

No, sitten tähän päästökauppaan ja jakeluvelvoitteeseen muutama sana. Tässä on tullut jo esillekin tämä päästökaupan ongelmallisuus. Elikkä tämä hallitus ulotti sen maa- ja metsätalouteen, mikä ei olisi ollut ollenkaan pakko, sitä ei direktiivi edellyttänyt, ja se tuo maa-talouteen sen 60—200 miljoonaa vuodessa lisää kuluja. Se, miksi tämä on ongelmallinen, johtuu siitä, että maatiloilla ei ole vaihtoehtoa tähän energian käyttöön, vaan meillä kaikki työkonet, traktorit, muut kaivinkoneet ja kurottajat toimivat polttoöljyllä.

Sitten vielä tästä jakeluvelvoitteesta. Siinä ehkä tärkein asia on tämän joustomekanismin osalta, että maatilan piti pystyä saamaan hyötyä siitä joustomekanismista. Tämän hallituksen päätöksellä tulee tämä vaatimus tuottaa kaksinkertaisesti, että saa vastaavan korvauksen hiilitonnista, ja tämä vesittää tämän jakeluvelvoitteen joustomekanismin koko periaatteen, kun joudutaan tuplaten tekemään ne toimenpiteet. Sama on biokaasun osalta. Tuplaten pitää tuottaa biokaasua korvataksaan nestekaasun, ja tämä on minusta epäreilua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, poissa. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

20.56 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen työllisyystoimet eivät toimi. Työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut lähes 30 000 hengellä, ja avoimet työpaikat ovat vähentyneet yli 50 000:lla. TEMin tilastojen mukaan jokaista avointa työpaikkaa kohden on lähes kymmenen, vai onko jo ylikin kymmenen, työtöntä työnhakijaa. Hallitus lupasi 100 000 työllistä lisää, mutta tällä hetkellä hallituksen saldo on yli 50 000 miinuksella. Matkaa hallituksen tavoitteeseen on siis tällä hetkellä todella, todella monta kymmentuhatta työllistä.

Hallituksen politiikka ei edistä ihmisten työllistymistä vaan päinvastoin vaikeuttaa sitä. Sen sijaan, että hallitus panostaisi työllisyyttä ja osaamista edistäviin toimiin, se leikkaa ammatillisen koulutuksen määrärahoja 120 miljoonalla eurolla ja poistaa työnantajan koulutusvähennyksen sekä on jo leikkauttanut aikuiskoulutustuen. Nämä päätökset vaikeuttavat työelämän muutoksissa pärjäämistä ja heikentävät yritysten mahdollisuuksia löytää osaavaa työvoimaa.

Hallitus myös heikentää työttömien kannustimia osallistua työllisyyttä edeltäviin palveluihin poistamalla työttömyysturvan aktiiviosan. Työntekoon kannustavan suojaosan hallitus jo poisti tämän vuoden budjetissaan.

Asiantuntijat ovat tuoneet esiin huolen Suomen tasa-arvokehityksen taantumisesta. Köyhien määrä voi kasvaa jopa 100 000 henkilöllä hallituksen päätösten seurauksena. Nämä vaikutukset osuvat erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin, kuten yksinhuoltajiin, nuoriin aikuisiin ja osatyökykyisiin.

Hallituksen esitykset työsuojelumäärärahojen leikkauksista sekä resurssien vähentämisestä uhkaavat työntekijöiden oikeuksia ja turvallisuutta. Työsuojeluviranomaisten henkilöstövuosia vähennetään 15:llä, mikä heikentää työpaikkojen valvontaa ja harmaan talouden torjuntaa. Harmaan talouden torjunta vaatii viranomaisten vahvaa yhteistyötä ja riittäviä tiedonsaantioikeuksia. Valitettavasti hallituksen linjaukset päinvastoin vaikeuttavat työehtojen valvontaa ja työvoiman hyväksikäytön torjuntaa. Vahva puuttuminen harmaa-

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

seen talouteen lisäksi verotulojamme ja varmistaisi rehellisille yrittäjille tasavertaisen kilpailutilanteen.

Suomen tulevaisuus riippuu osaavasta työvoimasta. Siksi koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen panostaminen on elintärkeää. Hallituksen päätökset koulutusmahdollisuuksien leikkauksista sekä aikuiskoulutustuen lakkauttamisesta heikentävät mahdollisuuksiamme pärjätä kansainvälisessä kilpailussa.

Lisäksi hallituksen kiristykset työperäisen maahanmuuton ehtoihin, kuten kolmen kuukauden työttömyyssäntö, ovat herättäneet laajaa huolta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikka kaipaa vastuullisempaa ja sosiaalisesti oikeudenmukaisempaa otetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.59 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt kun on käsittelyssä työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka, niin tänään olemme salissa kuulleet varsinkin hallituspuolueitten kansanedustajilta, miten hienosti hallitus on hoitanut työllisyyttä, miten hienosti hallitus on hoitanut elinkeinoelämän parantamista ja miten hallitus on hoitanut sitä, että kasvua tähän maahan on tullut ja tulossa näillä päätöksillä. Nyt sitten kun päätöksiä on aika paljon sieltä vuoden alusta alkaen tullut ja päätöksiä nimenomaan siitä, mihinkä suuntaan olemme menossa, niin voi olla, että on vaikea hahmottaa tämän ison kokonaisuuden osalta sitä, mitä kaikkea on tehty. Sen takia tässä haluan nytten luetella nämä uudistukset eli heikennykset ja asiat, mitä tässä on jo päätöksissä ollut.

Elikkä jo läpi menneitä uudistuksia eli heikennyksiä: Työttömyysturvan omavastuu viidestä seitsemään päivään, kansaneläkeindeksin jäädytys, joka vaikuttaa moniin etuuksiin, lomakorvauksen jaksotus on palautettu, yleisen asumistuen leikkaus, työttömyysturvan suojaosan poisto sekä asumismenojen ehtojen tiukentuminen, lapsikorotuksen poisto, lakko-oikeuden rajaaminen, lakkosakkojen asettaminen työntekijöille, aikuiskoulutustuen lakkauttaminen, vuorotteluvapaan lakkauttaminen, työssäoloehtomuutos 6 kuukaudesta 12 kuukauteen, ansioturvan porrastaminen ja euroistus eli leikkaus, työssäoloehdon kertymisen lakkautus palkkatuetussa työssä, ikäsidonnaisista poikkeuksista luopuminen, korotetun ansio-osan leikkaus työllistämistä edistävästä palveluista, paikallisen sopimisen uudistus, minkä vaikutukset siis tiedetään, eli yleissitovat työehtosopimukset pahimmillaan murenevät. Vientivetoinen palkkamalli päätettiin tänään, ja tiedetään sen vaikutukset. Sitten sieltä on tulossa vielä leipomotyölain kumoaminen, joka vie siis leipomoalan työntekijöiltä pahimmillaan jopa 10 000 euroa vuosiansioista pois. Sitten on tulossa henkilökohtaisen irtisanomisen helpottaminen, takaisinottovelvollisuuden poistuminen alle 50 henkilöä työllistävilta työpaikoilta, lomautusilmoitusajan lyheneminen kuudesta viikosta kolmeen viikkoon ja 14 päivästä 7 päivään, määräaikaisten työsopimusten mahdollistaminen vuodeksi ilman perusteita, yhteistoimintalain velvoittavuuden nosto 20 hengen yrityksistä 50 hengen yrityksiin saakka. Sitten sieltä on tulossa vielä suojelutyö, se viedään lakiin, eli työnantajajärjestöt haluavat viedä ammattiliitoilta vallan päättää, minkä verran väkeä tulee lakkojen aikana suojelutyöhön, sairaussakko eli ensimmäinen sairauslomapäivä palkaton. En tiedä, unohtuikohan jotakin, mutta tässä siis jo tehtyjä heikennyksiä, tai niin kuin hallituspuolueiden kansanedustajat sanovat, uudistuksia. Ja sitten siinä oli jo kerrottu siitä,

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

mitä tuleman pitää vielä heti tuossa vuodenvaihteen jälkeen: muita uudistuksia eli heikennyksiä.

Sitten kun tarkastellaan näitten vaikutuksia, niin oli hyvä huomata tänäänkin salissa se, että toisaalta täällä puhuttiin siitä, että eiväthän nämä uudistukset ja nämä heikennykset, mitä äsken luettelini, vielä ole voineet tosiasiallisesti vaikuttaa työllisyyden parantamiseen ja tuottavuuden parantamiseen, koska ne ovat vasta niin tuoreita päätöksiä, ja sitten toisaalta täällä jo kehuttiin, joku hallituspuolueen kansanedustaja kehui tänään sitä, että nyt kun näitä uudistuksia on tehty, niin nyt rupeaa tulemaan sitten investointeja Kainuuseen ja muualle alueille, datakeskuksia sun muuta. Eli siinä oli vähän niin kuin kahta henkeä, eli toisaalta kehuttiin jo vaikutuksia ja toisaalta sitten todettiin, kun työttömyys vain kasvaa ja huonommalta vain näyttää, että eiväthän nämä heikennykset ja uudistukset vielä ole tosiasiassa kerenneet vaikuttamaan.

Tässä lyhyesti kerrottuna listaus heikennyksistä ja siitä, mitä tuleman pitää. Voin todeta vielä lopuksi tässä, että eihän tämä hyvältä näytä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen.

21.04 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa rouva puhemies! Tilannekuva Suomessa vuonna 2024: Työllistyminen laahaa, kasvua ei ole meillä ollut liki 20 vuoteen, meillä on Euroopan heikoin työllisyyskehitys ja työttömien määrä kasvaa jatkuvasti. Hallitus on kaavaillut 100 000:ta uutta työllistä, mutta tähän mennessä ollaan saatu 50 000 työtöntä lisää, ja tämä kehitys näyttää jatkuvan vuoteen 27 asti ja luultavasti vielä sen ylikin. Syy tähän on seuraava: meille tarjotaan hallituskaudesta toiseen lähinnä sellaisia työllisyyspoliittisia ratkaisuja, jotka olivat relevantteja työmarkkinoilla 50 vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinat ja työn rakenne ovat muuttuneet merkittävästi ja pysyvästi relatiivisen lyhyessä ajassa, ja tähän ei ole osattu reagoida riittävällä vakavuudella ja nopeudella. Hallituksen tavoitehan tällä hetkellä on se, että kaikki kynnelle kykenevät on saatava kokoajatöihin, ja tämä ei kerta kaikkiaan realiteettien valossa ja osatyökykyisten määrän valossa ja nykyhetken valossa ole millään tavalla mahdollista — ei nyt eikä tulevaisuudessa.

Meillä on tällä hetkellä Suomessa 300 000 työtöntä ihmistä ja 50 000 avointa työpaikkaa, ja likimainkaan kaikki noista avoimista työpaikoista eivät ole kokoaikaisia. Työ on luonteeltaan nykyään yhä suuremmissa määrin tietotyötä ja rakenteeltaan yhä useammin projektiluontoista tai osa-aikaista. Sen lisäksi työn ja vapaa-ajan raja on hämärtnyt merkittävästi ja työurien kulku on pirstaloitunut, ja tämä kehityssuunta on kaikissa länsimaissa ollut täysin sama. Aikaisemmin oli varsin tyypillistä, että nuorena ja kenties kouluttamattomanakin mentiin johonkin työpaikkaan ja siellä sitten tehtiin 40—50 vuotta töitä samassa paikassa vaihtamatta alaa, mutta nykyään tilanne on toinen. Alan vaihtaminen on tyypillistä, enemmän sääntö kuin poikkeus, ja hyvin harva ihminen tekee työuransa samassa paikassa tai edes samalla alalla.

Tämän lisäksi alustatalous ja itsensä työllistäminen on maailmalla ja muualla Euroopassa nykyään yleistä, mutta Suomessa tässä ollaan valitettavan keuhkoja edelleen. Alustatalous on meillä vasta kehitteillä, ja tämän takia sille ei myöskään ole tällä hetkellä olemassa juuri minkäänlaista sääntelyä. Fakta on se, että tätä kehitystä vastaan ei voi taistella. On siis mukautettava rakenteet siihen, mitä meillä tapahtuu tällä hetkellä työmarkkinoilla globaalisti.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

Tämänhetkinen sosiaaliturva Suomessa on merkittävän raskas kompleksi, ja se on tehty täysin toisenlaiseen maailmanaikaan ja täysin toisenlaiseen työmarkkinatilanteeseen. Aikaisemminhan on ollut niin, että ihminen on saattanut sairastumisen tai muun epäonnisen tapauksen takia joutua tilapäisesti työttömäksi ja sitten ura on siitä aika sujuvasti jatkunut, mutta nykyisin sitten, kun työelämä tosiaan koostuu erityyppisistä pätkistä, niin sosiaaliturvaa joudutaan hyödyntämään täysin toisenlaisiin tilanteisiin kuin mikä on ollut tyyppilistä vuosikymmeniä sitten.

Tämän lisäksi oikeistolaista työmarkkinapolitiikkaa värittää kyllä merkittävästi oikeistolainen ihmiskuva. Meillä tuntuu olevan semmoinen käsitys, että ihmiset noin niin kuin huvin vuoksi ja rakenteellisesti jättävät työt tekemättä, mikäli heitä ei jatkuvasti siihen jonkin rangaistuksen uhalla potkita, mutta tähän ei lähtökohtaisesti lainkaan pidä paikkaansa. Jos ihmiselle annetaan riittävän hyvät mahdollisuudet työllistää itsensä haluamallaan tavalla, niin ihminen kyllä löytää sen motivaation ilman rangaistustakin.

Rankaisemisen sijaan meidän tulisi kiinnittää huomiota mahdollistamiseen, ja tämä tarkoittaa sitä, että järjestelmän täytyy muuttua. Ehdottaisinkin nyt siis, että meidän tulisi lähteä tämän hallituksen toimenpiteitä merkittävämmistä työmarkkinauudistuksista ja sosiaaliturvan uudistuksesta. Tähän tarjoan ratkaisuksi perustulota, ja nyt minun mielestäni ei keskustella enää siitä, tuleeko meille perustulo vai ei, vaan siitä, millä aikavälillä keskustelemme perustulon aikaansaamisesta.

Tämän lisäksi meidän on aidosti tunnistettava osa-aikatyön arvo ja yrittäjyyden ja itsensä työllistämisen arvo. Nämä asiat täytyy meidän kyetä mahdollistamaan sillä tavalla, että ne onnistuvat jokaiselta ihmiseltä mahdollisimman helposti ja vaivattomasti.

Arvoisa puhemies! Meidän työllisyyspoliittiset keinot tällä hetkellä ovat peräisin josta-kuinkin teollistumisen alkua ajoilta. Sen sijaan meidän on nojattava nykyhetken realiteetteihin ja uskallettava tehdä mittavia rakenneuudistuksia. Tämän hallituksen osalta moinen lienee myöhäistä, mutta otettakoon tavoitteeksi seuraavilla hallituskausilla oikeasti ja todella korjata Suomen työllisyyspoliittiset näkymät vastaamaan ei vain nykyhetkeä vaan tulevaisuuden Suomen työllisyyspolitiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, poissa. Edustaja Kettunen, poissa. Edustaja Eskelinen, poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

21.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutamia faktoja nykyisestä Suomen tilanteesta. Luitte varmaan 12. päivä helmikuuta olleen Kauppalehden uutisoinnin, ison artikkelin, siitä, miten sellutehtaita ollaan panemassa kiinni. Minulle on moni teistä nauranut, ja olen saanut aika kitkeriäkin kommentteja kuulla, että mitä minä oikein meinaan — nyt te näette, mitä se tarkoittaa, kun kotimainen energia tuhoetaan. Meillä poltetaan lähemmäs kymmenen miljoonaa mottia kuitupuuta ja tukkia ei sellukattiloissa, vaan ne menevät kaukolämpövoimaloihin. Ja kun turvetta ei saa nyt käyttää, niin se märkä puu kun palaa — me kaikki olemme asiantuntijoita, miten uunissa märkä puu palaa, tuleeko energiaa — niin savua tulee paljon, mutta energiaa vähän. Nyt kun olemme vapaaehtoisesti ilmastohumpan takia tähän menneet, niin nyt täällä sitten ihmetellään, miten tässä näin kävi. Olisihan se pitänyt tietää, kun CHP:n eli yhteisen kaukolämmön ja sähkön tuotannon mekanismin osaamme — Suomessa kehitetty järjestelmä muuten — mutta nyt sitten täällä itketään, miksi meidän talous menee alas. Kannattaisi joskus katsoa peiliin ja pysähtyä miettimään, mitä se ilmastohumppa oikeasti tarkoittaa: väärät luvut, väärät toimenpiteet,

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

älyttömän kallis energia. Luuletteko te, arvoisat edustajakollegat, että me pääsemme tästä kuin koirat veräjästä? Varmasti emme pääse.

Demarit ovat aina pitäneet kovaa meteliä, aivan oikein, työntekijän oikeuksista, ja niistä pitää huolehtia, olen samaa mieltä. Nyt kun kolme neljä sellutehdasta pannaan kiinni, mitäs te niille meinaatte tehdä? Menettekö jakamaan verokortteja portille ja pahoittelemaan tapahtunutta? Sen jälkeen kaikki on liian myöhäistä, ja kun metsäteollisuuden laitos pannaan kiinni, sieltä lähtee valtava määrä muita oheiselinkeinoja ja ammatteja pois. Sieltä lähtee metallimiehiä, energiantuottajia, sähkömiehiä, prosessimiehiä ja -naisia, siivoojia, keittäjiä, koneenkuljettajia, metsäkoneenkuljettajaurakoitsijoita ja vaikka mitä. Ei tule sähköä, ei tule energiaa. Metsäteollisuuden vientitulot pienenevät, verotulot valtiolle pienenevät, palkat loppuvat, työttömyys kasvaa. Eihän tässä näin pitänyt käydä.

Nyt on ainoa toivo tässä asiassa, että tulemme järkiimme ja palautamme turpeen kotimaiseksi energiaksi ja alamme puuta jalostaa. Joka ainoa puumotti, minkä poltamme energiaksi tuolla lämpökattiloissa, tietää 120—150 euroa tappiota kansantaloudelle, joka ainoa motti. Tästä voitte selitellä omissa työväenyhdistyksissänne tai missä yhdistyksissä olettekaan tai missä vaalipaikoilla, miksi näin kävi. Ei euroja voi huiputtaa, ja kallista energiaa ei huiputa kukaan. Nyt sitten kun ollaan päästy sellaiseen tilanteeseen, että päästötön energia näin paljon maksaa, niin olemme tehneet sen ihan itse. Kun maailmanmarkkina ei meitä kuuntele eikä odota, niin sitten me ostamme sähköä Nord Poolista, joka leimaa sen sähkön hinnan aivan älyttömiin. Huomisaamuna 61,99 senttiä maksaa kilowatin hinta sähköpörsissä. Se leimaa sen päivän koko kurssin siihen hintaan meneväksi niille, keillä on pörssi-sähkö, ja sitten meillä itketään, miksi joulumarkkinoilla ei tapahdu mitään. No, ei varmasti noilla hinnoilla voikaan tapahtua mitään. Kun metsät poltetaan, ja nyt poltetaan nuoriakin metsiä kattiloissa pois, niin menetämme sen metsien yhden 50 vuoden kasvun kerralla, eli teemme valtavan kansantalouden vahingon, ja täällä vain istutaan ja puhutaan päästöoikeuksista ja ilmastohumppaa tanssitaan.

Luulisi nyt pikkuhiljaa, toivon ainakin, työväenliikkeen tästä huolestuvan, kun teidän työpaikoistannehan tässä on kysymys, pääasiassa juuri niistä teollisuuden työpaikoista. Kuinka monta kymmentä tehdasta tai sahaa pitää vielä lakkauttaa ja montako toimipaikkaa, ennen kuin alatte uskoa, että tämä ei ole nyt leikkiä? Parhaimmillaan Suomessa poltettiin 17 miljoonaa kuutiota turvetta voimalaitoksissa, eli 17 terawattituntia tuotettiin energiaa Suomeen, ja nyt tämä tehdään puulla, kun ei mitään muuta enää ole. Sitä Italian jätettä ei muuten kaikkiin kaupunkeihin voi ajaa, kun ei ole meriyhteyttäkään enää.

Arvoisat edustajakollegat! Miten pitkään me tätä arvotonta näytelmää jatkamme? Me voimme puhua ilmastopolitiikkaa vaikka kuinka paljon, mutta jos tosiasiat unohdamme ja menetämme tämän pelin, niin sitten meillä ei ole enää kuin työttömyyttä, eläkkeiden leikkauksia, palkkojen leikkauksia ja lisää työttömiä, ja kun nyt on leikattu jo sosiaali- ja terveysmenoista, niin sitten leikataan opetuksesta ja vaikka mistä. Ei ole olemassa mitään semmoista rahasampoa meille, joka toisi korvauksen näille itse tekemillemme virheille.

Mutta kun itse olemme virheemme tehneet, ne pitää myös oikaista. Turve takaisin kun- niaan, puut jalostetaan sekä sahoilla että sellutehtailla, otetaan ne ihmiset töihin sinne sahoille ja pidetään sellutehtaat toiminnassa, ja sen jälkeen alamme olla jälleen Suomen kansan kasvun äärellä. Sillähän tämä Suomi on rakennettu. Sotien jälkeen Suomen metsäteollisuus nosti Suomen elintason tälle paikalle. Tällä keinoin se näköjään pystytään tekemään myös toisinpäin. Ja jos joku kuvittelee, että Norjan Nord Poolista tai jostakin muusta löytyy meille ystävä, joka meitä auttaa... Ja sitten kun ruvetaan tekemään sitä vetyä sähköllä

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

sitä varten, että tulee hiiliterästä, eli hiiliteräs korvataan vetyteräksellä, niin ei onnistu. Se on noin viisinkertainen hinta teräkselle, mikä siinä tulee, niin että jos joku markkinaa sieltä odottaa, tulee pettymään. Toivottavasti tämä asia otetaan vakavasti. Tällä leikki alkaa olla jo liian kallista Suomen kansantaloudelle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.15 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Huomenna Mykkänen on paikalla ja puhutaan energiasta lisää varmasti. Minä jatkan siinä sitten.

Leikkaamalla tämä maa ei nouse. Kyllä tarvitaan toimenpiteitä, joilla kasvua saadaan aikaiseksi. Minä luetteloin puolenkymmentä asiaa tuossa äsken. Suomi on pärjännyt sillä, että on tehty konsensuspolitiikkaa ja yritetty rakentaa yhdessä. Se ei rakennu sillä, että nyt sanotaan, että me ollaan samassa veneessä, kun me ollaan siellä yrityksessä, mutta vain työntekijäpuolelta leikataan. Eihän se näinkään voi mennä, että koko ajan näin päin tehdään ja yritysten yrittäjävastuuta siirretään käytännössä työntekijöille.

Täällä puhutaan, että yritysten lukumäärä on vähentynyt. Työllistävien yritysten lukumäärä on vähentynyt, mutta tosiasiassa se koko porukka on siirtynyt toisiin, vähän isompiin yrityksiin töihin, eli yrityksissä olevien työntekijöiden määrä, työllistettyjen määrä, on suurin piirtein pysynyt samana.

Mitä tässä sitten on tapahtunut? Kolme alinta tulodesiiliä on saanut kärsiä kaikista eniten näistä leikkauksista, mitä tässä on tapahtunut. Sitten vielä kaikkia sellaisia tekijöitä, jotka tähän tulevat: Ansioturvalta työllistytään noin sadassa päivässä, mutta kun joudutaan työmarkkinatuella, niin se työllistyminen kestää keskimäärin 180 päivää. Eli siirretään pidemmälle sillä työllistymispolulla, ja sieltä on pitkä matka työmarkkinoille.

Arvoisa rouva puhemies! Kyllä näille Orpon—Purran yksipuolisesti tekemille hyvinvointiyhteiskunnan ja työelämän raunioille on helppo rakentaa uutta, ja sitä meidän pitää varmasti jatkossa tehdä, mutta nyt tätä on tehty niin yksipuolisesti kuin olla ja voi. Meidän pitää tehdä aikuiskoulutustuki kakkonen. Meidän pitää rakentaa tulkintaetuoikeutta, mikä on täälläkin ollut käsittelyssä. Meidän pitää tuoda henkilöstön edustusta yrityksiin, saada tasapuolista etenemistä yrityksissä. Työttömyysturva meidän pitää uudistaa kannustavaksi. Pelkästään peruuttaminen näissä asioissa ei ole oikein. Meidän pitää tehdä sellaisia asioita, joilla työelämä on oikeasti yhteinen ja sitä viedään tasavertaisilla toimenpiteillä eteenpäin.

Kaikki työntekijät haluavat olla hyvin menestyvissä yhteisöissä töissä. He eivät halua pahaa millekään yritykselle. Se vaatii sitä, että heihin luotetaan ja he myöskin saavat siitä tuloksesta osansa. Ja tämä unohtuu koko ajan tässä keskustelussa. Aina kuvitellaan, että leikkaamalla ja työnantajien etuja kasvattamalla ja heidän palkkaamiskynnystään madaltamalla kaikki työllistyvät. Jos näin olisi, niin olisi kaikki sosiaaliturva varmaan pitänyt panna nollaan, ja sitten oltaisiin kaikki oltu töissä. Minä en usko, että sitäkään täällä halutaan. Joku raja pitää sentään olla, ja nyt ollaan menty aika pitkälle väärään suuntaan. Nyt pitää palata konsensuksen tielle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

21.18 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin tässä vielä vastata parilla sanalla edustaja Hoskosen puheenvuoroon, mutta hän näköjään poistuikin jo salista.

Budjetin alikohta PTK 137/2024 vp

On kyllä aika kaukaa haettua sellainen, että paperitehtaita ja sellutehtaita suljetaan SDP:n toimien vuoksi. Siihen virheelliseen päätelmään edustaja jollain tavalla erikoisesti päätyi puheessaan.

Se, että metsäteollisuutta siirtyy pois Suomesta, on ilman muuta ikävää, ja sen vuoksi meidän pitääkin yhdessä tehdä strategisesti järkevää pitkän linjan teollisuuspolitiikkaa, kaikkien yhdessä tässä talossa, jotta meillä on täällä teollisia työpaikkoja. Me olemme todella huolissamme metsäteollisuuden työpaikoista, terästeollisuuden työpaikoista, ja ilman muuta ne uudet työpaikat tulevat olemaan aivan avainasemassa. Eli vihreän siirtymän myötä meidän pitää myös teollisuutta pyrkiä uudistamaan ja sillä tavalla turvata se, että meillä on myös sitä teollista toimintaa täällä. Se on todennäköisesti 10—20 vuoden päästä erityyppistä. Mutta me siis olemme huolissamme siitä ihan yhtä lailla kuin edustaja Hoskonenkin oli ja emme yhtään paperitehdasta täältä Suomesta halua ajaa pois. Se on aivan selvä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

21.19 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Itsekin intouduin vielä otta-
maan puheenvuoron loistavan edustaja Hoskosen puheenvuoron jälkeen. Toki ihmettelin sitä, että hän kohdisti sen kritiikin kärjen sosiaalidemokraatteihin ja että SDP olisi ajamassa metsäteollisuutta pois Suomesta. Ja tähän hänen puheenvuoroon, ihan hyvään puheenvuoroon sinänsä, sisältyi myös turpeenpolttoa ja jätteenpolttoa ja siihen liittyvät energiakysymykset. Nimenomaan se suunta koko ajan kääntyi SDP:hen, että olemme lakkauttamassa metsäteollisuutta.

Siitä olisin hänelle mielelläni nyt vastannut, mutta vastaanpa nyt vaikka sinne pöytäkirjakirjaukseen sen, että olen itse ollut Varkaudessa töissä 21 vuotta paperi- ja kartonkitehtaalla, ja olen hyvin läheltä nähnyt sen, mitä metsäteollisuus on ja mitä se vaatii. Vuosien 2006—2010 välillä Varkaudesta lakkautettiin kolme paperikonetta ja yksi kartonkikone ja noin vajaa tuhat työntekijää sai lopputilin. Olisin kysynyt Hoskoselta, mitenkä esimerkiksi tällä ajanjaksolla, jossa metsäteollisuutta silloin 2000-luvun puolenvälin jälkeen paljon on ajettu Suomesta alas, tavallaan se jätteenpoltto ja turpeenpoltto silloin siinä ajankohdassa heijastui sitten niihin päätöksiin, mitä valitettavasti tässä Suomessa on tapahtunut.

Mutta yhtä kaikki, olen samaa mieltä kuin edustaja Viitala tässä totesi, että ilman muuta Suomessa pitää tukea metsäteollisuutta ja teollista toimintaa kaikin mahdollisin tavoin. Teolliset työpaikat ovat ne, mitkä tuovat hyvää niin yhteiskunnalle kuin sitten työntekijöille. Teemme varmasti SDP:ssäkin poliittisesti päätöksiä, ja teemme kaikkemme sen eteen, että Suomessa teollisuutta on jatkossa, työpaikkoja on jatkossa ja nimenomaan työntekijät saavat tehdä töitä palkalla, jolla tulee hyvin toimeen. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.